

Cordaid

MEI 2009
WWW.CORDAID.NL

08

Vrouwen in Honduras
leren ondernemen

Noord-Oeganda:

Welkom thuis
na twintig jaar oorlog

Sri Lanka: midden in het conflict
werken aan vrede en veiligheid

Cordaid

GELOVEN DAT HET KAN

Het jaar van de crisis en de solidariteit

2008 was een jaar van mondiale crises. Op de voedsel- en energiecrisis volgde na de zomer in alle hevigheid de financiële malaise. Politieke instabiliteit, sociale onrust en een economische recessie raakten rijk én arm in alle continenten.

Maar een wereldwijde crisis die een samenleving in het ene halfroond raakt in levensstijl of -standaard, slaat de bodem weg onder samenlevingen in een ander halfroond. Ook dat toonde ons het crisisjaar 2008. Nederland haalde in 2008 de broekriem aan, kwetsbare mensen in ontwikkelingslanden zochten naar de grond onder hun voeten.

Daarom was het werk van Cordaid in 2008 misschien wel extra hard nodig. Omdat juist bij economische tegenwind daden van solidariteit een diepere betekenis krijgen.

Dankzij onze samenwerking met lokale organisaties steunden we in het afgelopen crisisjaar precies die mensen die bij storm altijd het eerste uit de boot vallen: de meest kwetsbaren. Dat zijn ook degenen die in de praktijk van onrecht en armoede de meeste moed en veerkracht aan de dag leggen. We hielpen aidspatiënten in Oost en zuidelijk Afrika aan goede thuiszorg, boeren in landen zoals Peru aan een goede prijs voor hun producten. We boden jongeren in grote steden in Midden-Amerika en Afrika een beter toekomstperspectief. Om maar een paar voorbeelden te noemen.

Ook in conflictgebieden als Afghanistan en Sudan en in de overstromingsgebieden van India en Haïti waren we een belangrijke steun in de rug voor mensen en organisaties die zich inzetten voor degenen die het hardst worden getroffen.

Bij elk initiatief dat we steunen gaat het ons om twee zaken. Om praktische kanten en onmiddellijke vereisten zoals goede gezondheidszorg, onderdak, werk en inkomen. Maar minstens even belangrijk is dat mensen in de marge van de samenleving hun stem kunnen laten horen, kunnen meepraten en meebeslissen over hun eigen leven en hun eigen toekomst. Dat ze zich een weg kunnen banen uit de marge.

De financiële crisis wijst ons ook een nieuwe weg. Oude economische principes van doorgedreven winstmaximalisatie hebben afgedaan. Die nieuwe economie kan wat ons betreft niet langer ten koste gaan van de meest kwetsbaren in een samenleving, van het milieu, kortom van een leefbare wereld. De pijlers ervan moeten menselijke waardigheid zijn en sociale gerechtigheid. En naar die overtuiging zullen we in 2009 onverminderd blijven handelen.

Zonder onze donateurs stonden wij letterlijk nergens. Zij zijn één been waarop wij staan. Het ander staat in meer dan duizend plaatsen waar onze partnerorganisaties dagelijks strijden tegen extreem onrecht. Dat is de solidaire brug die wij maken, elk dag opnieuw.

2008 wordt in de geschiedenis als crisisjaar bijgeschreven. Waarvan akte. Maar hoopvol is dat de steun die Cordaid heeft mogen ontvangen van individuele donateurs, bedrijven en instellingen in het afgelopen crisisjaar is toegenomen. Het getuigt van een diep Nederlands gevoel voor solidariteit. Iets om trots op te zijn.

Wij danken oprecht iedereen die ons vorig jaar heeft gesteund in woord en daad, met geld en goede ideeën, met maatschappelijke inzet en kennis. Die banden willen we het komende jaar graag voortzetten.

Ik wens u veel leesplezier.

René Grotenhuis,
directeur Cordaid

8

Noodhulp en Wederopbouw

Welkom thuis na twintig jaar oorlog

Stella Akello was acht jaar toen ze als kindsoldaat werd meegenomen door het Verzetleger van de Heer in Noord-Oeganda. Ze is een van de ruim 25.000 ex-kind-soldaten die hulp nodig hebben. Cordaid Mensen in Nood helpt bij de terugkeer en verzoening van getroffen families.

Resultaten in 2008 op pagina 12.

14

Gezondheidszorg

Moeders dromen over beter leven voor kinderen

In Bangladesh is bijna de helft van alle kinderen onder de vijf jaar ondervoed. Op 100.000 bevallingen sterven er 320 moeders. Cordaid Memisa helpt moeders en kinderen in Bangladesh. Zo worden hun dromen over een betere toekomst werkelijkheid.

Resultaten in 2008 op pagina 18.

22

Zeggenschap

Beter bestaan sloppenwijkbewoners San Salvador

Bewoners van twee sloppenwijken in El Salvador bouwen zelf mee aan nieuwe huizen via een nieuw Nederlands concept: een mobiele fabriek die letterlijk van puinafval bouwstenen maakt.

Een gesprek met directeur Gerard Steijn.

Resultaten in 2008 op pagina 26.

28

Ondernemen

Dankzij ondernemerschap kunnen kinderen naar school

Santos Etelvina Molina maakte haar droom waar en werd zelfstandig ondernemster. Dankzij haar inkomen kunnen alle vier haar kinderen tegelijk naar school. Ze is trots op wat ze heeft bereikt. Cordaid Microkrediet mocht haar helpen, en is daar ook trots op.

Resultaten in 2008 op pagina 32.

Verder in dit verslag

- 2** Directeur René Grotenhuis over het effect van de kredietcrisis op ontwikkelingssamenwerking
- 4** Over Cordaid
- 20** **Armoede in Nederland:** Cordaid Bond Zonder Naam helpt
- 34** **Cordaid Kinderstem** helpt kinderen naar school
- 36** ASN Bank-directeur over samenwerking met Cordaid
- 39** **Opinie: Zin en onzin van** ontwikkelingssamenwerking
- 40** *Partnerorganisaties aan het woord:* Zin en onzin van ontwikkelingssamenwerking
- 42** **Werken aan vrede en veiligheid** in Sri Lanka
- 46** **Vastenactie:** solidariteit voor een betere wereld
- 48** **Beter voorbereid op droogte:** de gevolgen van klimaatverandering
- 52** **Vragen van donateurs**
- 54** **Opvallende samenwerkingen** in 2008
- 56** **Jaarrekening 2008**

Colofon

Uitgave: © Cordaid, mei 2009

Redactie : toelis tekst|communicatie, Den Haag en Cordaid

Fotografie: Josje Deekens, Vincent Driest, Frederique van Drumpt, Wilco van Dijen, Lukey Fotografie, Carolien Groenveld, Karen Mol, G. Möllering, Benno Neeleman, Rene Reusen, Peter Jacq Steenman, Gerard Steijn, Teun Voeten, Hanneke Warrink, Patrick Wiggers, Cordaid

Ontwerp: Haagsblauw, Den Haag

Druk: Koro, Rotterdam

Bezoekadres: Lutherse Burgwal 10, 2512 CB Den Haag
Postadres: Postbus 16440, 2500 BK Den Haag

T 070 313 63 00 info@cordaid.nl
F 070 313 63 01 www.cordaid.nl

Bestellingen

Exemplaren van dit jaarverslag kunt u bestellen bij de Cordaid Service desk: info@cordaid.nl
070 313 63 33

U kunt het jaarverslag ook downloaden op:
www.cordaid.nl

MEER OVER CORDAID

Geloven dat h

Cordaid is een Nederlandse ontwikkelingsorganisatie die zich met hart en ziel inzet voor de strijd tegen onrecht en armoede. We geloven in sociale en economische rechtvaardigheid voor iedereen. Daarbij vertrouwen we op de kracht van mensen om zelf hun toekomst op te bouwen. Samen met onze lokale partnerorganisaties geven we kansarme mensen daarbij een steuntje in de rug. Zodat zij zelf een beter bestaan en een volwaardige plaats in de samenleving kunnen verwerven.

et kan...

Werken met lokale partners

Met onze lokale partners zetten we ons in om een duurzame, betere toekomst voor kansarme mensen te bewerkstelligen. We werken samen met **1070 lokale partnerorganisaties** in bijna **40 ontwikkelingslanden**. Onze partnerorganisaties zijn lokale organisaties die opkomen voor de belangen van gemarginaliseerde groepen, zoals sloppenwijkbewoners, etnische minderheden of kinderen uit achterstandsmilieus. De lokale organisaties die wij steunen zijn zeer divers. Dit kan bijvoorbeeld een vakbond zijn die opkomt voor thee-plantage arbeiders in Sri Lanka, een katholieke organisatie die zich inzet voor betere gezondheidszorg in Oeganda of een Palestijns jeugdtheatergezelschap.

Samenwerken aan een betere wereld

De activiteiten van Cordaid sluiten aan bij de veranderde opvattingen over ontwikkelingssamenwerking in Nederland. Steeds meer mensen willen méér doen dan geld geven; ze willen zelf de handen uit de mouwen steken. Wij koesteren de creativiteit van positief ingestelde mensen die willen meewerken aan een betere wereld. Die rotsvast geloven in hun vermogen zaken te veranderen en te verbeteren. En Cordaid ondersteunt ze daarbij.

Structurele hulp

Cordaid wil **blijvende resultaten** in de strijd tegen armoede en onrecht. Het uiteindelijke doel is dat onze hulp niet meer nodig is. Armoede heeft vaak vele oorzaken zoals politieke en economische omstandigheden of de culturele identiteit van een samenleving. Daarom hanteert Cordaid drie methodes om haar werk te kunnen uitvoeren:

- **Directe armoedebestrijding:** zoals het vaccineren van kinderen en het zorgen voor toegang tot medicijnen;
- **Maatschappijopbouw:** bijvoorbeeld door het opleiden van medisch personeel en het verbeteren van hun arbeidsomstandigheden om ze te behouden;
- **Beleidsbeïnvloeding:** door politieke druk uit te oefenen bij regeringen of het werk van vakbonden te faciliteren.

Breed werkkerrein

Op diverse terreinen bieden wij hulp die, met bovenstaande methodes, op elkaar aansluiten. Om gemeenschappen voor te bereiden op eventuele rampen, steunen we **preventieprojecten** (zoals de bouw van shelters bij overstromingen). En als zich een ramp voordoet, bieden we **noodhulp** (bijvoorbeeld het inrichten van vluchtelingenkampen en het verstrekken van voedselpakketten). Als de noodsituatie is gestabiliseerd, steunen we **wederopbouwprojecten** (zoals huizen bouwen, watervoorzieningen aanleggen, eerste zaaigoed voor landbouw bieden). Ook stelt Cordaid middelen en kennis beschikbaar om de **gezondheidszorg** voor iedereen toegankelijk te maken. Daarnaast helpen we bij **maatschappijopbouw** door minderheidsgroepen (zoals de Dalits in India) voor zichzelf op te laten komen. Verder helpen we mensen bij het **opzetten van een eigen onderneming**, zodat ze zelf in hun onderhoud kunnen voorzien.

Cordaid ontstond eind 1999 door de fusie van de drie katholieke ontwikkelingsorganisaties Memisa, Mensen in Nood en Vastenactie/Bilance. Hiermee bundelden ze jarenlange ervaring op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. ◀

Cordaid in de wereld

€ 70,5 miljoen

Afrika

€ 36,6 miljoen

Azië

€ 22,9 miljoen

Latijns-Amerika

€ 21,9 miljoen

Nederland en Wereldwijd

46,4%

Afrika

14,4%

Nederland en Wereldwijd

15,1%

Latijns-Amerika

24,1%

Azië

Leeswijzer

In dit jaarverslag van Cordaid leest u over de resultaten van ons werk in 2008.

Cordaid zet zich in voor een wereld zonder armoede en onrecht. Daarbij richten wij onze werkzaamheden voornamelijk op vier speerpunten: **Gezondheidszorg, Noodhulp en wederopbouw, Ondernemen en Zeggenschap**. Voorbeelden van de resultaten die we in 2008 hebben bereikt op deze speerpunten kunt u lezen in dit verslag.

Om u een concreet beeld te geven over ons werk kunt u van elk van deze speerpunten een persoonlijk verhaal lezen. In deze artikelen laten wij mensen aan het woord die onze steun hebben ontvangen en ook andere betrokkenen zoals *Annette Heffels*, psychologe en columniste van de *Margriet* en *Gerard Steijn*, directeur van de *Mobiele Fabriek*. Want alleen samen kunnen we mensen een steuntje in de rug geven zodat ze zelf een betere toekomst kunnen realiseren.

In dit jaarverslag leest u ook hoe wij in 2008 de bijdrage van donateurs hebben aangewend om ons werk mogelijk te maken. In het artikel "Welkom thuis na twintig jaar oorlog" op pagina 8 leest u een voorbeeld hoe de financiële steun aan **Cordaid Mensen in Nood** in 2008 voor **noodhulp, wederopbouw en preventie** werkzaamheden is ingezet. Op pagina 14 leest u hoe wij werken aan **structurele gezondheidszorg**, die door de donateurs van **Cordaid Memisa** mogelijk wordt gemaakt. Op pagina 28 kunt u lezen hoe wij met de middelen uit **Cordaid Microkrediet** de **positie en economische ontwikkeling** van (vooral) arme vrouwen versterken. In 2008 steunden wij bijvoorbeeld vrouwen uit Honduras bij het opzetten van een onderneming. Verder leest u op pagina 20 hoe wij in 2008 de middelen uit **Cordaid Bond Zonder Naam** hebben ingezet om **kwetsbare mensen in Nederland** te steunen en op pagina 34 hoe **Cordaid Kinderstem** kinderen in sloppenwijken heeft geholpen.

In dit verslag komen ook de resultaten van onze andere werkzaamheden in 2008 aan bod. Wilt u meer weten hoe Cordaid met **Vastenaktie** parochies helpt om een eigen project te steunen in een ontwikkelingsland? Of over onze steun aan nomadische veehouders om ze beter voor te bereiden op de droogte? Dan nodigen wij u uit om ook de andere artikelen in dit verslag te lezen.

Wilt u na het lezen van dit jaarverslag meer informatie over ons werk en de bereikte resultaten in 2008? Kijk dan op www.cordaid.nl.

Cordaid
mensen in nood

Cordaid
memisa

Cordaid
microkrediet

Cordaid
bond zonder naam

Cordaid
kinderstem

VASTENAKTIE

Cordaid

*Noord-Oeganda, Gulu
Door de peulen en zaden te zaaien
uit het Cordaid Mensen in Nood
startpakket, kan Stella binnenkort
haar eigen groente eten.*

‘Het was nacht op het moment dat de rebellen ons dorp binnenvielen. Ze namen mij en vijf andere kinderen mee. Ik was acht jaar en moest dagenlang lopen met veel te zware spullen. Als ik die zou laten vallen, kon ik direct worden doodgeschoten. Dat was geen dreigement, ik heb het zien gebeuren’, vertelt Stella Akello nadat ze is teruggekeerd naar haar geboortedorp Gulu.

CORDAID MENSEN IN NOOD HELPT BIJ WEDEROPBOUW

Welkom thuis na twintig jaar oorlog

Het aangrijpende verhaal van Stella Akello staat niet op zichzelf. Zij is een van de ruim vijftienduizend ex-kindsoldaten die zijn ontvoerd tijdens de strijd die Joseph Kony met zijn Verzetsleger van de Heer in Noord-Oeganda voerde. 1,8 miljoen mensen zijn tijdens die burgeroorlog op de vlucht geslagen en leven nu in vluchtelingenkampen. Cordaid Mensen in Nood helpt, samen met de lokale organisatie Caritas Gulu, bij de terugkeer en verzoening van circa 6.000 getroffen families in het Acholigebied. Bij elkaar gaat het om zo’n 48.000 mensen, onder wie veel kwetsbaren: ouderen, gehandicapten, eenoudergezinnen, weeskinderen en ex-kindsoldaten. Cordaid Mensen in Nood steunt de bevolking bij de wederopbouw door onder andere ossen, bouwmaterialen en gereedschap te geven. Zo kunnen deze mensen zelf weer een huis bouwen en het land bewerken.

Toekomstdromen

Stella Akello kan zich nog precies herinneren hoe ze twaalf jaar geleden door twintig rebellen werd ontvoerd. ‘Omdat er niets te eten was, moesten wij - de kinderen - vaak bladeren eten. Ik werd weggegeven aan een veel oudere commandant, die al vijf vrouwen

had. Van hem heb ik twee kinderen gekregen. Zijn andere vrouwen hielpen me bij de bevalling. Toen onze groep door het Oegandese leger werd beschoten, kon ik met mijn kinderen ontsnappen.’ Stella’s stem stukt. Ook nu is het leven niet gemakkelijk want haar ouders zijn dood en ze moet hard werken. Maar als ze over haar toekomstdromen praat, wordt ze enthousiast. Breed lachend zegt ze: ‘Ik hoop dat ik binnenkort ook een os en een ploeg krijg om het land te bewerken en zo genoeg geld kan verdienen om mijn kinderen naar school te laten gaan. Misschien wordt een van hen wel een lokale radiopresentator ...’

‘Zorgen voor mijn vrouw’

‘Ik wil mijn land kunnen bewerken, zodat ik geld verdien om voor mijn vrouw te zorgen’, zegt Denis Oyet, een achttienjarige ex-kindsoldaat. ‘Ik heb haar leren kennen in het Verzetsleger, waarin ik van mijn negende tot mijn veertiende zat. Ik hoop echt dat de rebellen nooit meer terugkomen en dat het vrede blijft.’

Cordaid’s lokale partner Caritas Gulu biedt ook psychosociale hulp om de trauma’s te verwerken. Zeker voor ex-kindsoldaten is het niet eenvoudig een nieuw bestaan op te bouwen. Met elkaar en ▶

DENIS OYET:

‘Ik wil mijn land kunnen bewerken, zodat ik geld verdien om voor mijn vrouw te zorgen.’

Noord-Oeganda, Gulu

Met de gereedschappen, zoals een schop die de partnerorganisatie Caritas Gulu aan de bevolking verstrekt, kan het land worden bewerkt om zelf voedsel te verbouwen.

Cordaid Mensen in Nood 2008 (bedragen x € 1.000)

Totaal inkomsten ¹⁾ **€ 12.350,-** Besteed aan doelstellingen **€ 13.807,-**
% fondsenwerving en Beheer & Administratie **11,60%.**

In december 2008 had Cordaid Mensen in Nood **112.164** actieve donateurs.

¹⁾ waarvan ontvangen van de Nationale Postcode Loterij € 2,9 miljoen

Koch Ongaka, 31 mei 2008

Voor ouderen en gehandicapten komen de startpakketten die de partnerorganisatie Caritas Gulu uitdeelt als geroepen.

Uit het dagboek van Valerie Kierkels (persvoorlichter van Cordaid Mensen in Nood), die met journalisten in Noord-Oeganda was.

In de schaduw van de mangoboom zitten zestig oude en gehandicapte vrouwen en mannen uit Koch Ongaka. Geduldig wachten ze op wat komen gaat. Op de laatste dag van ons bezoek aan Noord-Oeganda helpen wij, de journalisten uit Nederland, onze partnerorganisatie Caritas Gulu mee met het uitdelen van startpakketten aan de meest kwetsbare mensen. Op de uitdeelplek, een groot grasveld met aan de zijkant mangobomen, stellen wij ons één voor één voor en vertellen waarom we hier zijn. De mannen en vrouwen onder de mangoboom joelen en klappen. Ik kijk naar de groep en voel de tranen in mijn ogen prikken. Ik zie een blinde man, een verlamde vrouw en vele bibberige tandeloze ouderen met stokken. "Hier doen we het voor", denk ik. "Dit zijn de mensen die onze hulp het hardst nodig hebben." Terwijl de groep van onder de mangobomen toekijkt, laden wij de vrachtwagen uit. Op het grasveld maken we stapels, voor elke wachtende één. Eerst een deken, dan een muskietennet, wat kledingstukken en daarbovenop pannen, borden met voedsel en zaden om te zaaien. Als alle stapels klaar zijn, worden de mensen één voor één naar voren geroepen. Sommigen hebben een grote zak bij zich waar de spullen in kunnen, maar veel vrouwen doen het op de traditionele manier: ze leggen de spullen op een grote omslagdoek en knopen die dicht, als een oudenwetse knapzak, en zetten deze op hun hoofd. Bekapt en bezakt lopen de mensen naar de registratietafel. Met een vingerafdruk achter hun naam geven ze aan dat ze het startpakket hebben ontvangen."

met hulpverleners praten over ervaringen, is een goede manier om de herinneringen een plaats te geven. Ook met zang en traditionele dans wordt geprobeerd om de ellende te vergeten. Bovendien helpt Cordaid daardoor bij de verzoening tussen slachtoffers en de ex-kindsoldaten.

Hulp voor kwetsbaren

De mensen die het extra moeilijk hebben, zoals ouderen en gehandicapten, krijgen een 'startpakket' van Cordaid Mensen in Nood. Daarin zitten huishoudelijke spullen, kleding, voedsel en zaden. Precies de praktische hulp die Perina (73) nodig heeft. Haar man was vroeger dorpsoudste en had veel aanzien. Toen hij door de rebellen werd vermoord, stond ze er alleen voor. Ze is verantwoordelijk voor haar blinde zoon, haar zus en de drie kinderen van haar dochter die aan hiv/aids is overleden. Perina's kleinkinderen sjouwen het startpakket naar de hut waar zij sinds een maand woont. 'Ik ben blij dat ik terug ben en dat we weer een eigen huis hebben. We waren alles kwijtgeraakt. Ruim twaalf jaar hebben we in een vluchtelingenkamp gezeten. Dat was heel moei-

lijk. Hoewel het eigenlijk iets te weinig is voor onze grote familie, komt het startpakket als geroepen. Gelukkig hebben we al iets kunnen zaaien. Binnenkort hopen we onze eigen groente te kunnen eten.'

Goed resultaat

Om de bevolking van Oeganda hulp te kunnen bieden bij een nieuwe start, vroeg Cordaid Mensen in Nood in september 2008 op verschillende manieren aandacht voor de ontheemden in Noord-Oeganda. 'Help mensen in Noord-Oeganda thuis komen' was de slogan. Tv-presentatrice Mireille Bekooij reisde in 2008 naar Noord-Oeganda om met eigen ogen te zien hoe Cordaid de bevolking helpt bij de wederopbouw. In een speciale tv-uitzending van Koffietijd! besteedde ze met presentator Robert ten Brink aandacht aan de situatie van vluchtelingen in Noord-Oeganda. De hele campagne (inclusief advertenties en radio-oproepen) wierp zijn vruchten af. 2.902 nieuwe donateurs meldden zich aan en de campagne leverde 475.685 euro op. Naast Perina konden hierdoor 48.000 mensen een startpakket in ontvangst nemen. ◀

Arme bevolkingsgroepen zijn het meest kwetsbaar voor rampen. Ze wonen op gevaarlijke plekken, werken onder riskante omstandigheden en hebben vaak geen baat bij preventieve maatregelen die voor en door de rijkere worden genomen. Als ze door een ramp getroffen worden, ontbreekt het hen aan reserves om de gevolgen van een ramp te boven te komen. Daarom ondersteunt Cordaid arme bevolkingsgroepen via lokale partnerorganisaties en leert hen om zich beter voor te bereiden op een ramp. Het doel is wereldwijd de kwetsbaarheid van de meest afhankelijke groepen te verminderen.

NOODHULP EN WEDEROPBOUW

Wat doet Cordaid op het gebied van noodhulp en wederopbouw?

- Verstrekken van noodhulp na een ramp, zoals water, voedsel, onderdak en medische noodhulp;
- Mensen leren om zich beter voor te bereiden op een ramp (rampenpreventie);
- Verzoening tussen bevolkingsgroepen die leven in conflictsituaties;
- Steun bij de wederopbouw van een nieuw bestaan na een ramp.

• Noodhulp

Cordaid richt de noodhulp op een snel herstel: ze geeft de getroffen bevolking zodanig ondersteuning zodat ze hun leven na een ramp weer zo snel mogelijk kunnen oppakken.

In 2008 steunde Cordaid bijvoorbeeld de slachtoffers van de cycloon Nargis in Myanmar en de slachtoffers van de cycloon Sidr, die eind 2007 Bangladesh trof. Naar schatting verloren in Myanmar 140.000 mensen door de cycloon Nargis het leven. Eén miljoen mensen raakten hun huis en

bestaan kwijt. Cordaid verleende in Myanmar noodhulp via organisaties zoals de Nationale Bisschoppenconferentie, de YMCA en internationale hulpinstanties (Church World Service en HelpAge International). Deze organisaties waren al in Myanmar actief voordat de cycloon Nargis Myanmar trof. Daardoor kon Cordaid 180.000 slachtoffers helpen met voedsel, hygiëne-artikelen, water en sanitair, onderdak, gezondheidszorg, reactivering van economische activiteiten en onderwijs. De projecten werden eind 2008 afgerond.

Resultaten van verzoening en wederopbouw in 2008

- Het programma loopt in Afrika (6 landen), Azië (3) en Latijns-Amerika (2)
- Cordaid werkt samen met 163 partners
- In 2008 werd € 28,1 miljoen besteed
- Daarmee zijn 2.147.000 mensen bereikt

Resultaten van rampenpreventie en noodhulp in 2008:

- Rampenpreventieprogramma loopt in Afrika (4 landen), Azië (3) en Latijns-Amerika (1)
- Cordaid werkt samen met 49 lokale partners
- In 2008 werd € 17,8 miljoen besteed
- Met rampenpreventie zijn 851.000 mensen bereikt en met noodhulp zijn 573.000 mensen bereikt

Na de vele verwoestingen door de oorlog in Congo, leren mensen om groentetuinen aan te leggen om zelf voedsel te verbouwen.

Een greep uit onze plannen voor 2009:

- Uitbreiden van activiteiten op het gebied van traumaverwerking in Burundi en Soedan.
- Verbeteren van de financiële duurzaamheid van de gezondheidsector in Soedan.
- Voortzetten van de activiteiten in de Palestijnse gebieden. Cordaid zal bijvoorbeeld in 2009 het werk van de lokale partner PYALARA blijven steunen. PYALARA geeft Palestijnse jongeren de kans om een eigen krant en televisieprogramma's te maken, zodat ze hun stem kunnen laten horen en een positieve bijdrage kunnen leveren aan de Palestijnse samenleving.

• Voorbereiding op rampen

Cordaid ondersteunt lokale gemeenschappen bij het inschatten en beperken van de risico's op rampen zoals overstromingen, orkanen, langdurige droogte en vulkaanuitbarstingen. We noemen dat Disaster Risk Reduction (DRR).

In 2008 voerde Cordaid DRR-activiteiten uit in de Afrikaanse landen Kenia, Ethiopie, Oeganda en Zambia. Cordaid helpt hier verschillende gemeenschappen bij het versterken van hun weerbaarheid tegen droogte en overstromingen. Deze rampen komen door de wereldwijde klimaatverandering steeds vaker en steeds heftiger voor.

De lokale partners van Cordaid zijn in 2008 ook aan de slag gegaan met activiteiten die de voedselzekerheid verhogen: er zijn irrigatiekanalen aangelegd en groentes geïntroduceerd die ook in een kort en wisselvallig regenseizoen een goede marktopbrengst opleveren.

• Verzoening en wederopbouw

In fragiele samenlevingen die ontwricht zijn door vaak jarenlange voortdurende conflicten, steunt Cordaid burgers om de

gevolgen van oorlog en geweld te boven te komen en een nieuwe toekomst op te bouwen. De kern van deze wederopbouw ligt in het versterken van de maatschappelijke samenhang: hoe kunnen mensen gezamenlijk hun toekomst vormgeven, zonder terug te grijpen naar middelen van geweld? Cordaid doet dat door, afhankelijk van de lokale situatie, te werken aan verzoening en tegelijkertijd te werken aan herstel van de basisvoorzieningen en de economie, democratisering, de bestrijding van straffeloosheid, promotie van mensenrechten en traumaverwerking. Een voorbeeld van ons werk in 2008 op het gebied van verzoening en wederopbouw leest u op pagina 8.

Wat kan beter?

In het kader van de wederopbouw financiert Cordaid in Afghanistan, in de stad Kandahar, een opleiding voor vroedvrouwen en verpleegkundigen. De lokale partner AHDS werft vooral meisjes uit de afgelegen gebieden in de provincies Uruzgan en Kandahar. Het is de bedoeling dat zij na hun opleiding terugkeren naar hun dorp om goede zorg te geven bij bevallingen, zodat de hoge moedersterfte daalt. Vanwege conservatisme en de onveilige situatie hebben veel ouders er moeite mee hun dochters naar de stad te sturen. AHDS heeft erg veel tijd gestopt in de werving van meisjes door vooral de ouderen te overtuigen van het belang van medisch onderwijs, maar de aanmeldingen vielen enorm tegen. Samen met de partner AHDS wordt gekeken of er een opleiding in de provincie kan komen, waardoor meer meisjes zich zullen aanmelden.

*Bangladesh, Sylhet
De moeder geeft haar
baby bijvoeding.
Deze heeft ze leren
maken van de Cordaid
partnerorganisatie Vard.*

In 2008 bezocht Annette Heffels, psychologe en columniste van Margriet, projecten van Cordaid Memisa in Bangladesh. Cordaid Memisa zet zich in voor een betere basisgezondheidszorg, met speciale aandacht voor moeder- en kindzorg.

CORDAID MEMISA HELPT MOEDERS EN KINDEREN IN BANGLADESH

Moeders van Bangladesh dromen over een beter leven voor hun kinderen

In Bangladesh woonde Annette Heffels een voorlichtingsbijeenkomst bij, die georganiseerd werd door een lokale partner van Cordaid Memisa. Tijdens deze bijeenkomst zag Heffels hoe de jonge moeders leren om van rijst, linzen en melasse bijvoeding voor hun baby's te maken. Deze bijvoeding volgt na de eerste zes maanden van de borstvoeding. Ze malen de ingrediënten tot een droog poeder dat bewaard kan blijven zodat ze er thuis, met water en olie, pap van kunnen maken. Dat deze lessen hard nodig zijn, laten de cijfers zien: bijna de helft van alle kinderen onder de vijf jaar is ondervoed. Ook andere cijfers over moeder- en kindzorg liegen er niet om. Op 100.000 bevallingen sterven er 320 moeders. Dit is een onaanvaardbaar hoog cijfer.

'Het voedsel- en voorlichtingsprogramma van Cordaid Memisa zit ijersterk in elkaar', zegt Heffels. Eerst volgen de vrouwen een periode lang een opleiding waar ze leren wat gezonde voeding is voor hun kinderen en voor zichzelf, vooral als ze zwanger zijn. 'In Bangladesh denken veel moeders dat als je zwanger bent minder moet eten, zodat de bevalling gemakkelijker is. Een misvatting.

Verder leren ze om groenten te verbouwen en vee te houden.'

Tijdens de bijeenkomsten krijgen de vrouwen meer informatie over hun positie als vrouw. Ze leren bijvoorbeeld dat het uithuwelijken van meisjes voor hun achttiende jaar bij wet verboden is. In de drukke stad Sylhet bezocht Heffels een les aan pubermeisjes: 'De essentie van de boodschap is dat ze niet voor hun achttiende uitgehuwelijkt mogen worden en zo lang mogelijk naar school moeten blijven gaan', aldus Heffels.

Betere zorg bij zwangerschap en bevalling

De Cordaid-partners, Vard en Pidim, geven tijdens de voorlichtingsbijeenkomst uitleg over zwangerschap en over het overheidsadvies van maximaal twee kinderen per gezin. Ook wordt stilgestaan bij het belang van hygiëne. En dat is hoogst noodzakelijk. Koeien en geiten staan tussen de hutten, omdat de weilanden vanwege de regen blank staan. De mest hoopt zich op. 'Dat bij een geboorte de navelstreng met een vies kapmes wordt doorgesneden en het uiteinde met koeienmest wordt afgedekt, is geen uitzondering. ▶

ANNETTE HEFFELS:

**‘Het zijn heldinnen,
deze moeders, zoals ze kans zien
om zelfs in deze omstandigheden
nog te vechten tegen armoede,
ziekte en ellende.’**

Bangladesh, Jhenaigati

*De Cordaid partnerorganisatie Pidim leert Annette Heffels en de moeders
hoe ze bijvoeding voor baby's moeten maken.*

Cordaid Memisa 2008 (bedragen x € 1.000)

Totaal inkomsten ¹⁾ **€ 15.713,-** Besteed aan doelstellingen **€ 12.022,-**
% fondsenwerving en Beheer & Administratie **13,00%**.

In december 2008 had Cordaid Memisa **146.689** actieve donateurs.

¹⁾ waarvan ontvangen van de Nationale Postcode Loterij € 0,5 miljoen

Bangladesh, Sylhet

Cordaid partner Vard informeert zwangere vrouwen hoe ze de baby het beste kunnen verzorgen na de bevalling.

Pasgeboren kindjes worden vaak op de grond gelegd totdat de placenta eruit is. Daardoor raken ze onderkoeld', vertelt Heffels.

Zwangere vrouwen krijgen medische controles. Om hen te informeren over de bevalling brengen de gezondheidswerkers huisbezoeken. Heffels: 'Met een pop wordt de bevalling nagebootst. Aan een touwtje heeft de pop een navelstreng hangen. De moeders krijgen een mesje aangeboden, waarmee de navelstreng kan worden doorgesneden. Vervolgens wordt de pop schoongemaakt en in een schone doek gewikkeld.'

Resultaten

Heffels zag duidelijk verschil tussen de vrouwengroep die nog maar net samenkomt en de groepen die al wat langer bestaan. Bij deze vrouwen zie je dat hun zelfbewustzijn is gegroeid. Ze praten niet alleen over voeding, hygiëne en over hoe ze wat geld kunnen verdienen voor hun gezin, maar steunen elkaar ook bij persoonlijke problemen. 'Als ze bijvoorbeeld horen dat een van de dochters te jong uitgehuwelijkt dreigt te worden, gaan ze met zijn allen praten met de vader en laten ze hem weten dat de wet dit verbiedt en dat ze hem zullen aangeven als hij zijn zin doordrijft. Hetzelfde gebeurt als een vrouw (te hard) geslagen wordt door haar man.'

'Ik ontmoette Bobita. Trots nam ze me mee naar haar huis. Een lemen hut met nauwelijks grond eromheen, maar tegen de muur stond een rijk gevulde papayastruik, geteeld zoals ze het had geleerd op de cursus. Ze kocht van het microkrediet, dat ze na haar opleiding ontving, twee kalfjes die ze vetmest voor de markt', vertelt Heffels. Bobita droomt ervan dat haar zoons dokter worden en haar dochter verpleegster. Om hen een kans te geven naar school te gaan, gebruikt ze de pil, zodat er geen kinderen bijkomen. 'Daar moet je als vrouw voor zorgen, want mannen zijn no good', zei ze.'

Bangladesh

Sinds de onafhankelijkheid van Bangladesh in 1971 is er veel bereikt. De kindersterfte is teruggedrongen en steeds meer kinderen

Moedernacht 2008

Om het Nederlandse publiek bewust te maken van het wereldwijde probleem van moedersterfte, vond op 10 mei (in de avond voorafgaand aan Moederdag) in Amsterdam, Moedernacht 2008 plaats. Tijdens Moedernacht staat de schaduwzijde van het moederschap centraal. Nog steeds sterven teveel vrouwen bij het geven van leven. Het was een avond met verhalen van verloskundigen uit ontwikkelingslanden, met debat en met meer dan 500 geïnteresseerde bezoekers. Centraal stond de vraag wat er moet gebeuren om moedersterfte tegen te gaan. Cordaid belichtte de hoge moedersterfte in Sierra Leone, die veroorzaakt wordt door onvoldoende opleiding, medische instrumenten en medicijnen. Cordaid benadrukte de cruciale rol van lokale verloskundigen. Ze kunnen als schakel fungeren tussen gemeenschap en gezondheidszorg en zo helpen bij het terugdringen van de hoge moedersterfte.

Ook minister Koenders van Ontwikkelingssamenwerking onderschreef de sleutelrol van verloskundigen. Hij betoogde dat Nederland, een van de weinige landen waar het beroep van verloskundige gewaardeerd wordt en verankerd is in de samenleving, zijn expertise en ervaring moet inzetten. Tijdens deze Moedernacht beloofde Koenders de International Confederation of Midwives (ICM), de beroepsgroep van verloskundigen waarmee Cordaid in Sierra Leone samenwerkt, de komende drie jaar financieel te ondersteunen met een bedrag van € 4,95 miljoen.

hebben toegang tot onderwijs. Ook krijgen steeds meer Bengalezen toegang tot de meest basale gezondheidszorg, zoals vaccinaties. Het geboortecijfer is teruggedrongen en de levensverwachting is gestegen.

Bangladesh is echter nog steeds een van de armste landen ter wereld. Meer dan 75 procent van de mensen heeft de helft van het jaar niet genoeg te eten. In de regentijd rot de oogst weg omdat alles onder water staat. In de droge tijd verdort de oogst door gebrek aan water. Geen wonder dus dat in dit land ondervoeding een groot probleem is. De helft van alle levendgeborenen in Bangladesh heeft een geboortegewicht onder de 2500 gram en bijna 50 procent van de kinderen onder de vijf jaar is ondervoed.

Gelukkig is de positie van vrouwen de afgelopen jaren verbeterd. Ze kunnen bijvoorbeeld voorbehoedsmiddelen krijgen en steeds meer meisjes gaan naar school. Vrouwen worden daarmee weerbaarder en krijgen meer invloed op hun eigen leven. Cordaid Memisa zet zich in om de kansen van de vrouwen in Bangladesh te vergroten. Heffels: 'Het zijn heldinnen, deze moeders, zoals ze kans zien om zelfs in deze omstandigheden nog te vechten tegen armoede, ziekte en ellende. En er is vooruitgang. Per gezin worden er minder kinderen geboren. Er sterven minder moeders en baby's. Vrouwen ontworstelen zich steeds meer aan de onderwerping die hun zo lang door hun mannen is opgelegd en ze verdienen wat geld.'

Met dank aan Annette Heffels en Margriet

Cordaid zet zich samen met haar partnerorganisaties in om de gezondheid en het welzijn van kwetsbare groepen te vergroten. Cordaid zorgt voor opleidingen van medisch personeel, hiv/aids-preventieprogramma's en betere gezondheidsvoorzieningen.

GEZONDHEIDSZORG

Wat doet Cordaid op het gebied van gezondheidszorg?

- **Betere toegang tot gezondheidszorg;**
- **Zorg voor kwetsbare groepen;**
- **Zorg en preventie voor mensen met hiv/aids.**

• **Betere toegang tot gezondheidszorg**

Cordaid ondersteunt lokale instellingen om kwalitatief goede gezondheidszorg te kunnen leveren. Dat doen we door te werken aan goed personeelsbeleid, opleidingen voor medisch personeel, betere financierings-systemen en meer invloed voor patiënten op de kwaliteit van de zorg die zij krijgen. Er is veel aandacht voor vrouwen, zwangerschap en seksuele gezondheidszorg.

In 2008 zette Cordaid zich samen met haar partnerorganisaties in voor de werving, opleiding en het behoud van medisch personeel voor basisgezondheidszorg in de meer landelijke, afgelegen gebieden. In dit jaar hebben we ons ook sterk ingezet om

beroepsorganisaties van verpleeg- en verloskundigen te versterken.

Zo steunde Cordaid in 2008 bijvoorbeeld, via haar lokale partner in Tanzania, de Private Nurses and Midwives Association Tanzania (PRINMAT). In Tanzania sterven veel moeders tijdens de bevalling. Ze gaan niet naar het ziekenhuis vanwege de hoge transport- en ziekenhuiskosten of een gebrekkige gezondheidszorg. PRINMAT beheert meer dan vijftig klinieken voor moeder- en kindzorg. Een groot deel van de klinieken is opgericht door gepensioneerde vroedvrouwen die terugkeren naar hun geboortedorp. In de afgelopen drie jaar is het aantal bevallingen in de kliniek gestegen van 800 per jaar tot 4.400. De dienstverlening omvat pre- en

De resultaten van betere toegang tot gezondheidszorg 2008

- Het programma loopt in Afrika (8 landen) en Azië (4)
- Cordaid werkt samen met 123 partners
- In 2008 werd € 17,4 miljoen besteed
- Daarmee zijn circa 9.600.000 mensen bereikt

De resultaten van zorg voor kwetsbare groepen in 2008

- Het programma loopt in Afrika (4 landen), Azië (3) en Latijns-Amerika (2)
- Cordaid werkt samen met 82 partners
- In 2008 werd € 7,9 miljoen besteed
- Daarmee zijn 239.000 mensen bereikt

De resultaten van zorg en preventie voor mensen met hiv/aids in 2008

- Het programma loopt in Afrika (5 landen) en Azië (2)
- Cordaid werkt samen met 75 partners
- In 2008 werd € 7,7 miljoen besteed
- Daarmee zijn 2.224.000 mensen bereikt

Een greep uit onze plannen voor 2009:

- Cordaid wil de invloed van patiënten en medisch personeel vergoten. Zij dienen meer invloed te krijgen onder meer in de beleidsontwikkeling, de planning, de uitvoering en de monitoring van de zorg, zodat de kwaliteit van de zorg voor de patiënten en de arbeidsomstandigheden van het medisch personeel verbeteren.

Ook in 2009 doen we dit door belangenorganisaties of vakbonden van beroeps-groepen te versterken.

- Cordaid blijft haar partnerorganisaties stimuleren om nieuwe strategieën te ontwikkelen en te testen om problemen op het gebied van de gezondheidszorg op te lossen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het zoeken naar duurzame financieringsystemen van de zorg.

Bangladesh

Pidim, de partnerorganisatie van Cordaid, onderzoekt of kinderen goed groeien.

postnatale zorg, begeleiding bij bevallingen en vaccinaties. Verder geeft PRINMAT voorlichting over hiv/aids en malaria, traint ze personeel en zorgt ze voor levering van medicijnen en een goede kwaliteitscontrole.

• Zorg voor kwetsbare groepen

In veel landen is de stem van de gebruikers van gezondheidszorg erg zwak. Daardoor krijgen ze niet de zorg die ze nodig hebben en waar ze recht op hebben. Vandaar dat Cordaid belangenorganisaties en organisaties steunt die met/voor patiënten- of beroepsgroepen werken. Speciale aandacht in 2008 was er voor het mondiger en sterker maken van kwetsbare groepen als kinderen, gehandicapten en ouderen, zodat zij hun rechten leren kennen en opeisen. Een voorbeeld van ons werk in 2008 op het gebied van zorg voor kwetsbare groepen kunt u lezen op pagina 14.

• Zorg en preventie voor mensen met hiv/aids

Hiv/aids treft wereldwijd veel mensen. In een aantal landen, zoals Malawi en

Burundi, is de epidemie in redelijke mate tot staan gebracht. In andere landen neemt het aantal besmettingen toe, vooral onder jongeren en vrouwen. Dit vraagt een sterkere focus op preventie en meer efficiëntie binnen preventieprogramma's. Door tijdig te behandelen met aidsremmers, wordt bijgedragen aan het terugdringen van besmettingen. Cordaid richtte zich daarom in 2008 vooral op de toegang tot medicijnen. In Afrika steunt Cordaid voornamelijk kerkelijke partners, die met tienduizenden vrijwilligers actief zijn in de zorg voor aidspatiënten en -wezen. *In Afrika speelt de kerk een belangrijke rol in de gezondheidszorg. Daarom blijft de dialoog met de kerk over haar rol op het gebied van hiv/aids, seksualiteit en gezondheid uiterst belangrijk. In 2008 zette Cordaid de dialoog met religieuze leiders voort om onder meer seksualiteit (nu nog te vaak gekoppeld aan zonde) binnen de kerk bespreekbaar te maken en om stigmatisering van mensen in de kerk met hiv/aids tegen te gaan.*

Wat kan beter?

In Kameroen werkt Cordaid met de koepelorganisatie OCASC, opgericht om medicijnen centraal in te kopen en verder te distribueren aan de aangesloten organisaties. Deze zorgen daarna voor de bevoorrading aan de ziekenhuizen. De aangesloten organisaties vinden dat OCASC haar rol niet goed uitvoert. Bovendien is het de vraag of deze rol nog nodig is, omdat de toegankelijkheid van medicijnen in Kameroen is toegenomen. 40% van de gezondheidszorg in Kameroen wordt uitgevoerd door kerkelijke organisaties. De overheid financiert deze kerkelijke gezondheidszorg slechts minimaal. OCASC is aanspreekpunt van de katholieke gezondheidszorg binnen het ministerie van Gezondheidszorg en zou moeten pleiten voor een toenemende financiering van de overheid. Maar OCASC lobbyt hier nauwelijks voor. Dit is een reden voor Cordaid om de financiering niet voort te zetten. We blijven wel met OCASC in contact om hen te stimuleren om alsnog een sterke rol als lobbyorgaan te spelen.

Aandacht voor armoede in Nederland

Cordaid Bond Zonder Naam bevordert de naastenliefde en solidariteit in onze samenleving door financiële hulp aan mensen te bieden, die buiten hun schuld in problemen zijn gekomen. En dat worden er steeds meer in Nederland. Daarnaast steunt Cordaid Bond Zonder Naam initiatieven die hulp bieden aan kwetsbare groepen, zoals daklozen, zwerfjongeren, asielzoekers, (ex-) verslaafden en gezinnen met een minimuminkomen.

Ferrie toont een kaars met een Amsterdams grachtenhuisje: 'Dat vind ik leuk, met mensen praten. Ik vraag mensen wat voor soort kaars ze willen en ga aan de slag.'

Nederland is een rijk en welvarend land met hoogstaande voorzieningen als onderwijs, gezondheidszorg en sociale regelingen. Maar sommige mensen vallen door de mazen van het sociaal vangnet. In overleg met de maatschappelijke instelling biedt Cordaid Bond Zonder Naam eenmalig financiële ondersteuning aan mensen, maar verliest daarbij niet de eigen verantwoordelijkheid van de aanvrager uit het oog. Dit doet Cordaid door nadrukkelijk te kijken welke (financiële) bijdrage mensen zelf kunnen leveren aan het oplossen van hun problemen.

Schuldig zonder schuld

In 2008 heeft Cordaid Bond Zonder Naam een oplossing gezocht voor 110 individuele steunvragen. Zo nam Cordaid Bond Zonder Naam ondermeer de restschuld van een alleenstaande vrouw met kinderen voor haar rekening. Deze vrouw moet van een uitkering leven en is na haar scheiding met een hoge schuld opgezadeld, ontstaan door fraude van haar ex-man. Omdat ze niet genoeg financiële middelen heeft om deze hoge schuld af te lossen, heeft Cordaid Bond Zonder Naam € 600,- van de resterende schuld voor haar rekening genomen. Door de bijdrage heeft dit eenoudergezin weer een schuldenvrije toekomst.

Kaarsenmakerij

Pater Henri de Greve, de oprichter van de Bond Zonder Naam, was overtuigd van de kracht en solidariteit tussen mensen. In diezelfde geest steunde Cordaid Bond Zonder Naam in 2008 zestien projecten. Een daarvan was de kaarsenmakerij van De Regenboog Groep in Amsterdam, een initiatief voor daklozen en andere hulpbehoevenden. De 51-jarige Ferrie is een van hen. Hij leefde jaren op straat, maar zit sinds enige tijd in een woonbegeleidingsgroep. 'De kaarsenmakerij geeft mij iets te doen. Soms vraagt een klant of ik iets wil maken. Dat vind ik leuk, met mensen praten. Ik vraag wat voor soort kaars ze willen en ga dan aan de slag. Vaak kom ik met een net iets andere kaars dan ze hadden gevraagd. Er moet natuurlijk wel een verrassing inzitten!'

Cordaid Bond Zonder Naam 2008 (bedragen x 1.000)

Totaalinkomsten **€ 432,-** Besteed aan doelstellingen **€ 363,-**
% Fondsenwerving en Beheer & Administratie **9,95%**
In 2008 had Cordaid Bond zonder Naam **27.489** actieve donateurs

Op 2 april 1938 deed Pater Henri de Greeve in zijn radioprogramma 'Lichtbakens' een oproep om een Bond van Naastenliefde te vormen. Een overweldigende stroom aan reacties was het gevolg. In oktober van dat jaar hadden zich al veertigduizend mensen aangemeld: de Bond Zonder Naam was geboren. Een week na de uitzending lanceert De Greeve zijn eerste spreuk: Verbeter de wereld, begin bij jezelf. Er zouden, tot de dag van vandaag, nog vele spreuken volgen. Voor meer spreuken en informatie over Cordaid Bond Zonder Naam zie www.cordaidbondzondernaam.nl

Plek in de samenleving

De deelnemers van de Kaarsenmakerij hebben allemaal een verleden vol problemen. 'Ze zijn hun baan kwijt geraakt, dakloos geraakt en voor de hulpverlening onbereikbaar geweest', laat initiatiefnemer John Quadvlieg weten. John is locatiemanager van het inloophuis Oud West van stichting de Regenboog Groep. Zeven jaar geleden bedacht hij een project om mensen weer een plek in de samenleving te geven. Hij begon met een fietsenmakerij en een veegploeg die straatmeubilair in de stad schoonmaakt. In 2006 kwam daar de kaarsenmakerij als dagbesteding bij. Een deel van de kosten van het project wordt gedekt door de gemeente Amsterdam. Cordaid Bond Zonder Naam heeft een eenmalige financiële ondersteuning gegeven voor de kosten van de materialen en benodigdheden om de kaarsen te maken. Dit onder voorwaarde dat in de toekomst de benodigde materialen kunnen worden gekocht met de opbrengst van de kaarsenverkoop. De deelnemers verdienen er per gewerkt dagdeel vijf euro mee, die ze zelf kunnen besteden. Daarnaast is voor hen woonruimte beschikbaar.

Waardering en aansluiting

Quadvlieg: 'Kaarsen maken heeft iets therapeutisch. De cliënten werken met kleuren die een positieve uitwerking hebben op hun emoties. Bovendien maken ze een product van begin tot eind en dat geeft hun voldoening. Door de producten te verkopen, voelen de mensen zich gewaardeerd en vinden ze aansluiting bij hun omgeving.' Voor Cordaid Bond Zonder Naam een goede reden om dit project in 2008 te steunen. ◀

*El Salvador, San Salvador
Met het project Urban Matters wil Cordaid ook in de sloppenwijk
Mejicanos met de bewoners, bedrijven en andere organisaties
werken aan betere woon- werk- en leefomstandigheden.*

EL SALVADOR

Cordaid wil met het programma Urban Matters van sloppenwijken in San Salvador (El Salvador), Kaapstad (Zuid-Afrika) en Kisumu (Kenia) duurzame wijken maken: veilige wijken met goed gebouwde woningen en de benodigde basisvoorzieningen. Daarnaast is er aandacht voor het creëren van werkgelegenheid. In San Salvador werkt Cordaid daarvoor samen met de Mobiele Fabriek. De bewoners kunnen meewerken aan de herstructurering en vernieuwing van sloppenwijken via een nieuw concept: een mobiele fabriek die van puinafval bouwstenen maakt. ‘Je gooit er puin in en er komt beton uit’, verklaart directeur Gerard Steijn, het brein achter dit Nederlandse concept.

MOBIELE FABRIEK MAAKT BOUWSTENEN UIT SLOOPAFVAL

Beter bestaan sloppenwijkbewoners San Salvador

Steijn bezocht de twee sloppenwijken Soyapango en Mejicanos. ‘Ik ben daar een week opgetrokken met mensen van Fundasal, de lokale partner van Cordaid in El Salvador. De mensen in deze sloppenwijken moeten leven van gemiddeld een paar dollar per dag. De behuizing daar is erbarmelijk. De stad San Salvador is gebouwd op twaalf kraters. Er is vanwege de aardbevingen en vulkanische activiteiten veel erosie in de sloppenwijken, waardoor de onstabiele huizen instorten en wegglijden. Het centrum van de stad bestaat voor een groot deel uit ingestorte huizen en gebouwen. ’s Avonds is het een spookstad en er is veel criminaliteit. Met het programma Urban Matters wil Cordaid hier duurzame wijken ontwikkelen. De bedoeling is de ingestorte gebouwen, met Nederlandse kennis en technologie, te slopen. Het materiaal gaan we

gebruiken voor de herstructurering en bouw van sociale woningen in de sloppenwijken. Zo moeten er betaalbare woningen komen in schone en veilige woonwijken. We hebben overeenkomsten met de twee burgemeesters van de sloppenwijken gesloten en met de vicepresident van het ministerie van Volkshuisvesting. Samen gaan we de plannen van Cordaid en Fundasal verwezenlijken.’

Van tekentafel naar praktijk

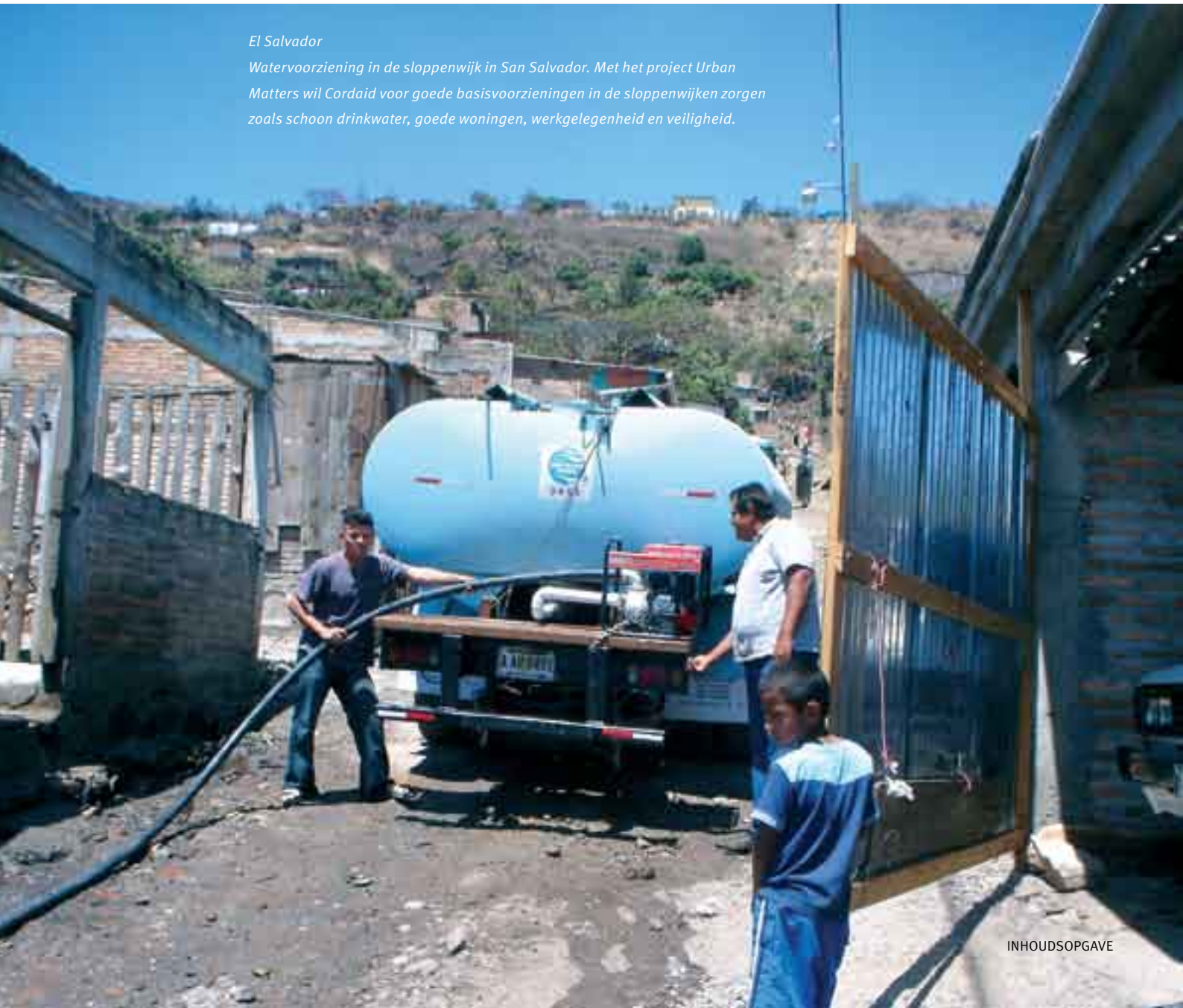
De Mobiele Fabriek is vijf jaar geleden op de tekentafel ontstaan. Steijn werkte toen nog als externe consultant voor het ingenieursbedrijf DHV, dat een duurzaam ecologisch traject wenste op te starten. ‘Het werd uiteindelijk een installatie die puin gebruikt voor de productie van bouwmaterialen. Een slim systeem van ▶

GERARD STEIJN:

‘Het project levert niet alleen werk op, maar ook kwalitatief hoogwaardige, huizen.’

El Salvador

Watervoorziening in de sloppenwijk in San Salvador. Met het project Urban Matters wil Cordaid voor goede basisvoorzieningen in de sloppenwijken zorgen zoals schoon drinkwater, goede woningen, werkgelegenheid en veiligheid.

puinbreken, puin scheiden, sorteren en betonproductie. Bouwpuin, wereldwijd de grootste ecologische vervuiler, kan voortaan worden gezien als een kostbaar halffabricaat', vertelt Steijn. 'Een mobiele fabriek past in veertien containers die per boot of vliegtuig kunnen worden vervoerd. Vandaar dat we deze ook wel de *Flying Dutchman* noemen.'

Steijn kwam twee jaar geleden in contact met Cordaid. 'De Mobiele Fabriek richt zich op voormalige oorlogsgebieden, stedelijke vernieuwingsgebieden en rampgebieden. Overal waar puin is, kunnen wij samen met de mensen weer gaan opbouwen. We willen dat vooral met hulporganisaties doen, zoals in Nederland met Cordaid. Er leven op dit moment 1,2 miljard mensen in sloppenwijken in ontwikkelingslanden. Daar is nauwelijks werk, water en elektriciteit. Mensen hebben een uitzichtloos bestaan en jongeren verdwijnen in de criminaliteit. Het bouwen van huizen geeft mensen weer hoop. Cordaids programma Urban Matters wil van sloppenwijken duurzame wijken maken en vroeg ons te onderzoeken of we de Mobiele Fabriek kunnen inzetten in San Salvador (El Salvador), Kaapstad (Zuid Afrika) en Kisumu (Kenia). Onze eerste verkenningen wijzen uit dat de Mobiele Fabriek in al deze steden op economische basis kan worden ingezet. Dat het een maatschappelijke meerwaarde heeft spreekt voor zich. De Mobiele Fabriek produceert niet alleen bouwmaterialen voor nieuwe stabiele huizen, maar zorgt ook voor werkgelegenheid. Er zijn mensen nodig die de weegbrug kunnen bedienen, de registratie van aangeleverd puin doen, de fabriek bewaken, het puin breken en sorteren en in ploegendienst in de fabriek zelf gaan werken. We hopen voor eind 2009 in El Salvador van start te kunnen gaan.'

Puin ruimen

De eerste stappen zijn gezet. Steijn: 'We gaan in San Salvador een proef starten en een ingestort gebouw duurzaam afbreken. Het puin gebruiken we voor nieuwe woningen. Daarnaast vragen we de mensen om zelf puin te brengen. Ze krijgen daarvoor als beloning bouwstenen voor hun nieuwe huis. Wie bouwpuin brengt, stopt een elektronische kaart in de computer en ziet meteen hoeveel bouwstenen er uit de gebrachte hoeveelheid puin ontstaan. Op het beeldscherm is ook te zien hoeveel stenen er nodig zijn voor de bouw van een huis van vijf bij twaalf meter. De woningen worden ook nog eens veel beter gebouwd. Het project levert dus niet alleen werk op, maar ook kwalitatief hoogwaardige huizen, die niet instorten.'

Eind 2009 hoopt Steijn de installatie in te vliegen. 'Maar voor die tijd gaan we daar mensen op alle niveaus opleiden, zodat de

Cordaid Urban Matters

Cordaid wil met het programma Urban Matters krachten bundelen van organisaties, bedrijven, professionals en bewoners van sloppenwijken. Samen met hen creëert Cordaid duurzame wijken in El Salvador, Zuid-Afrika en Kenia. Het is een innovatieve manier van ontwikkelingssamenwerking. Samen bouwen we leefbare en duurzame wijken en leveren we inventieve en praktische oplossingen voor woningen, elektriciteit, toiletten, schoon drinkwater, afvalverwerking, werkgelegenheid en veiligheid. Nederlandse bedrijven en organisaties hebben bijvoorbeeld veel ervaring met het bouwen van sociale huisvesting en wijkontwikkeling. In samenwerking met professionals in Afrika en Latijns-Amerika kan die ervaring nieuwe toepassingen en oplossingen opleveren, die aansluiten bij lokale behoeften.

fabriek zelfstandig kan worden geëxploiteerd. Uiteindelijk moet dit het voorbeeld zijn voor andere, soortgelijke projecten.'

Televisie-interview

De burgemeesters van de sloppenwijken in San Salvador zijn in elk geval erg enthousiast over de plannen met de Mobiele Fabriek. Steijn: 'Het mooiste moment was toch wel toen we burgemeester Carl Ruiz van Soyapango in een televisie-interview hoorden zeggen dat hij nu wist hoe ze de stad moeten opruimen en betaalbare woningen kunnen bouwen.' ◀

Gerard Steijn, directeur
Mobiele Fabriek

Cordaid helpt samen met haar lokale partners groepen die buiten de maatschappij staan deel te nemen aan de samenleving. We zetten ons hierbij vooral in voor sloppenwijkbewoners, minderheden en vrouwen.

Om zelf richting te geven aan hun leven, is het noodzakelijk dat mensen zich goed organiseren, zodat ze hun zaken beter kunnen regelen met de lokale overheid en in staat zijn recht en bescherming te halen. Cordaid steunt deze groepen om zich te organiseren en samen met onze lokale partners (maatschappelijke organisaties, buurtverenigingen en (kerkelijke) instellingen) lobbyen we bij internationale instanties voor de rechten van deze groepen.

ZEGGENSCHAP

Wat doet Cordaid op het gebied van zeggenschap?

- De positie van vrouwen, minderheden en sloppenwijkbewoners versterken zodat ze zichzelf kunnen laten horen bij politiek en overheid;
- Via lobby en internationale druk invloed uitoefenen op de wettelijke formele omgeving.

• Vrouwen in conflictsituaties

Wereldwijd heeft één op de drie vrouwen ervaring met geweld, verkrachting of andere vormen van misbruik. Cordaid werkt samen met vrouwenorganisaties die dit bespreekbaar willen maken, door het creëren van bewustwording en door (religieuze) autoriteiten aan te spreken op hun morele verantwoordelijkheid. Ook steunen wij organisaties die strijden tegen vrouwenhandel of die een bijdrage leveren aan de positieve en constructieve rol van vrouwen in conflictsituaties.

In 2008 hebben we bijvoorbeeld partnerorganisaties in Colombia gesteund die onderdeel zijn van een breder netwerk

dat zich inzet voor vrouwenrechten in Colombia. Onder grote druk van dit netwerk en internationale organisaties en op basis van eigen getuigenissen van vrouwen, heeft de Colombiaanse overheid in 2008 een decreet (besluit) aangenomen. Daarin wordt voor het eerst erkend dat de strijdende partijen vrouwen op grote schaal misbruiken, en dat de overheid er alles aan moet doen om het geweld tegen vrouwen tegen te gaan en dat ze de slachtoffers bescherming en zorg moet bieden.

• Positie minderheden versterken

Cordaid wil de zeggenschap van buitengesloten etnische, religieuze en culturele

De resultaten van het versterken van de positie van vrouwen in conflictsituaties in 2008

- Het programma loopt in Afrika (3 landen), Azië (1) en Latijns-Amerika (3)
- Cordaid werkt samen met 56 partners
- In 2008 werd € 4,7 miljoen besteed
- Daarmee zijn 11.000 vrouwen bereikt

De resultaten van het versterken van de positie van minderheden in 2008

- Het programma loopt in Afrika (4 landen), Azië (5) en Latijns-Amerika (2)
- Cordaid werkt samen met 153 partners
- In 2008 werd € 17,3 miljoen besteed
- Daarmee zijn 82.000 mensen bereikt

De resultaten van het versterken van de positie van sloppenwijkbewoners in 2008

- Het programma loopt in Afrika (6 landen) en Latijns-Amerika (4)
- Cordaid werkt samen met 114 partners
- In 2008 werd € 12,6 miljoen besteed
- Daarmee zijn 282.000 mensen bereikt

Vrouwen in Congo tijdens een solidariteits-manifestatie op Internationale Vrouwendag.

Een greep uit onze plannen voor 2009:

- In Colombia gaan onze partnerorganisaties, die deel uitmaken van een breder netwerk, vrouwen in afgelegen gebieden informeren over het opgestelde decreet (besluit) in 2008. Daarin wordt voor het eerst misbruik van vrouwen erkend en strafbaar gesteld.
- In een sloppenwijk van Kisumu, Kenia wordt een begin gemaakt met de uitvoering van het renovatieplan opgesteld door wijkbewoners, onze partners en het gemeentebestuur.
- In Sri Lanka wordt het belang van mensenrechten benadrukt en onderhandelingen gevoerd tussen politie, justitie en gewapende groepen.

groepen vergroten.

Cordaid heeft ervaring met het stimuleren van dialoog tussen verschillende culturen en religies, en ondersteunt initiatieven op dit terrein. Zo heeft Cordaid in 2008, rond de viering van 60 jaar mensenrechtenverklaring, samen met *Justitia et Pax*, bijgedragen aan de dialoog tussen diverse religieuze leiders. Tien vooraanstaande leiders van verschillende religies ondertekenden op de Internationale Dag voor de Mensenrechten, de Verklaring Faith in Human Rights, in aanwezigheid van Hare Majesteit de Koningin en mensenrechtenactivisten. Door hun handtekening te zetten verklaarden de religieuze leiders én bevestigden zij symbolisch, dat religie de mensenrechten en de basisrechten van elke persoon verdedigt. Hiermee doen ze een oproep aan hun gemeenschap van gelovigen en alle andere mensen om zich actief in te zetten voor het naleven van de mensenrechten.

• Sloppenwijkbewoners

Cordaid wil de positie van de sloppenwijkbewoners versterken, zodat zij kunnen mee denken, mee doen en mee beslissen

over hun wijk, hun rechten en plichten. Sterke lokale organisaties zijn de sleutel om deze participatie mogelijk te maken. Cordaid steunt deze lokale organisaties en traint hen in het onderhandelen over goede basisvoorzieningen in de sloppenwijken en het democratisch functioneren van een wijk. Een concreet voorbeeld van ons werk in 2008 in de sloppenwijken van San Salvador staat in het artikel over Urban Matters op pagina 22.

Wat kan beter?

In oktober 2007 sloot Cordaid een contract met de lokale hulporganisatie Ceprodep in Lima (Peru) die hulp biedt aan jongeren. Ceprodep gaf hen trainingen voor het maken van videoclips, muziek en toneel. Deze voorstellingen gingen over de situatie in de eigen wijk en waren bedoeld om de problemen van de wijk zichtbaar en bespreekbaar te maken onder alle bewoners. Helaas had Ceprodep meer financiële verplichtingen dan dat er inkomsten waren en er bleef te weinig geld over om het programma goed uit te voeren. Cordaid heeft het contract met Ceprodep in 2008 opgezegd. De les die Cordaid hieruit trekt is dat we naast de standaard accountantcontroles voor onze projecten, nog meer moeten letten op de gehele financiële situatie van onze partners en niet alleen op het project dat in samenwerking met Cordaid wordt uitgevoerd.

*Honduras, Choluteca
Etelvina Molina weeft samen met andere
vrouwen hangmatten die verkocht worden.*

HONDURAS

‘Mijn man vond het niet leuk dat ik met een opleiding begon. Maar nu ik onderneemster ben en ik mijn gezin kan helpen, kijkt hij daar anders tegenaan. Ons inkomen is gestegen en mijn vier kinderen kunnen allemaal tegelijk naar school. Ze hoeven nu niet meer om het jaar een schooljaar thuis te blijven.’ Santos Etelvina Molina is trots op wat ze heeft bereikt dankzij de hulp van Cordaid Microkrediet.

CORDAID MICROKREDIET HELPT ETELVINA'S KINDEREN STUDEREN

‘Blij dat ik mijn kinderen vooruit kan helpen’

Etelvina is 42 jaar en weet van aanpakken, net als haar man die de hele week druk aan het werk is op het kleine stuk grond vlakbij hun huis. ‘Ik weet nog goed hoe ik ervan droomde dat ik mijn kinderen meer kansen zou kunnen geven dan ik zelf had gehad. Maar de werkelijkheid was anders. Mijn man verdient niet genoeg om onze vier kinderen naar school te kunnen laten gaan.’

Etelvina woont in Honduras, één van de armste landen van Latijns-Amerika. In de provincies Santa Barbara en Choluteca - waar Etelvina met haar gezin woont - is het nog slechter gesteld met de leefomstandigheden dan in andere delen van Honduras. Dat was voor de lokale organisatie Cipe Consultores reden om juist hier, samen met Cordaid Microkrediet, twintig vrouwengroepen te ondersteunen en hen te begeleiden bij het ondernemerschap.

Opleiding tot onderneemster

In 1998 sloot Etelvina zich voor het eerst aan bij een vrouwen-groep. Ze herinnert zich het begin nog maar al te goed. ‘Dat was

nieuw, want in de praktijk kwamen vrouwen nooit bij elkaar. Ons doel was meer geld te verdienen voor onze gezinnen. Maar hoe? We kregen het idee om gezamenlijk hangmatten te produceren. Omdat we niet wisten hoe we hiermee geld konden verdienen, hebben we gemeentehuizen, organisaties en kerken bezocht om te vragen of zij ons konden helpen. Dat liep op niets uit. Niemand vond het een goed idee dat we als vrouwen buitenshuis gingen werken. Via de organisatie Cipe Consultores kwamen we in contact met Cordaid. Zo is het eerste project begonnen’, zegt Etelvina.

Het was even wennen. Niet alleen voor Etelvina, maar ook voor haar gezin. ‘Toen ik van Cipe de mogelijkheid kreeg om een opleiding te volgen om een micro-onderneming te starten, moest ik ’s ochtends heel vroeg in mijn eentje naar vergaderingen lopen. Dat had ik daarvoor nog nooit gedaan. Ook moesten we contact leggen met vrouwen uit andere dorpen en tijdens de lessen in het openbaar spreken. Dat was wel wennen. Maar ook mijn man en ▶

'Ook moesten we contact leggen met vrouwen uit andere dorpen en tijdens de lessen in het openbaar spreken. Dat was wel wennen.'

kinderen moesten eraan wennen dat ik alleen wegging en de hele dag op school zat. Zij moesten helpen met het huishoudelijke werk.'

Goed voor de kinderen

'Niet alles gaat even gemakkelijk', zegt Etelvina. 'Wij hebben geleerd dat er voor het maken van een product investeringen en arbeidsuren nodig zijn. Daarom zijn onze prijzen iets hoger dan de prijzen van veel verkopers die geen winstpercentage berekenen op de hangmatten. Ik voel me nuttig en waardevol. Ik ben blij dat ons inkomen door mijn werk is verdubbeld. 's Ochtends gaan werken en 's avonds moe thuiskomen, geeft op zich al voldoening. Het fijnst vind ik dat mijn kinderen mij bewonderen. Voor hen is dit een goed voorbeeld. Ik leer nu dingen die mijn moeder mij niet heeft kunnen bijbrengen. En dat geef ik door aan mijn kinderen. Dan gaat het niet alleen over werken en ondernemen, maar ook bijvoorbeeld over seks, mishandeling, hiv en aids. Ik had nooit gedacht dat ik het lef zou hebben daarover met hen te praten.'

Samenwerking Cordaid en Cipe Consultores

De samenwerking tussen Cordaid en de partnerorganisatie Cipe Consultores in Honduras begon in 2000. Cordaid ondersteunt Cipe Consultores financieel zodat zij vrouwen samen kunnen brengen en een opleiding tot ondernemster kunnen geven. Cipe geeft onder meer trainingen op het gebied van boekhouden, het schrijven van investeringsplannen en het maken van marktstudies. Ook leert Cipe cursisten over kwaliteitsverbetering van productie, opslag en verwerking. De samenwerking tussen Cordaid en Cipe Consultores heeft haar vruchten afgeworpen. Van de twintig vrouwengroepen die in de provincie Choluteca van Cipe Consultores steun hebben gekregen, zijn er negen inmiddels zover dat ze hun producten op een regionale markt verkopen. Een tweede project is

daarom gestart in de provincie Santa Barbara. Daar krijgen negentien vrouwengroepen ondersteuning bij productverbetering met kredietverlening en commercialisering. In totaal kregen 609 vrouwelijke ondernemers steun en training.

Cordaid Microkrediet wil het economisch perspectief van mensen in arme gebieden verbeteren. Cordaid doet dit enerzijds door leningen of garanties te verschaffen aan microfinancieringsorganisaties, die vervolgens microkredieten verlenen aan kleine ondernemers. Anderzijds zorgt Cordaid Microkrediet ervoor dat de kleine ondernemers in staat zijn een goede en duurzame onderneming op te zetten. Hiervoor ondersteunt Cordaid bijvoorbeeld organisaties als Cipe Consultores. Daarnaast komt Cordaid ook voor de kleine ondernemers op in internationale lobby.

Cordaid Microkrediet wil de positie en economische ontwikkeling van vooral arme vrouwen in landelijke gebieden versterken.

India

In 2008 steunde Cordaid Zameen Organics. Deze partnerorganisatie, leert arme katoenboeren biologisch te produceren zonder gebruik te maken van giftige stoffen. In de reguliere katoenteelt veroorzaakt het gif veel gezondheidsproblemen.

De boeren leren elkaar helpen en samen verkopen ze het katoen. Hierdoor is hun inkomen stabiel. Daarnaast krijgen ze ook een premie omdat het katoen fair trade geproduceerd en verhandeld is.

Cordaid Microkrediet 2008 (bedragen x € 1.000)

Totaal inkomsten **€ 408,-** Besteed aan doelstellingen **€ 401,-**
% fondsenwerving en Beheer & Administratie **5,40%**.

In december 2008 had Cordaid Microkrediet **2.358** actieve donateurs.

Meer dan een miljard mensen op aarde leeft in extreme armoede. Het merendeel van hen is vrouw, woont op het platteland en krijgt nauwelijks de ruimte om zich economisch te ontwikkelen. Cordaid wil via haar lokale partners de positie en economische ontwikkeling van vooral arme vrouwen in landelijke gebieden versterken.

ONDERNEMEN

Wat doet Cordaid op het gebied van ondernemen?

- Versterken van de positie van boerenondernemers (met extra aandacht voor vrouwen);
- Versterken van organisaties die zorgen voor financiële en bedrijfsmatige dienstverlening aan armen, zoals microkredieten, spaarproducten, microverzekeringen, trainingen (zoals boekhouden);
- Lobbyen voor bijvoorbeeld eerlijke handelsregels, maatschappelijk verantwoord ondernemen en marktregulering.

• Versterken boerenondernemers

De meeste boerenondernemers leveren voor eigen consumptie en de lokale markt (ze verkopen bijvoorbeeld zuivelproducten, telen voedselgewassen of maken handnijverheid). Cordaid stimuleert ondernemerschap en economische bedrijfsvoering (*farming as business*). Zo helpt Cordaid boerenondernemers meer marktgericht te produceren. Via onze lokale partners steunen we boerenondernemers bijvoorbeeld bij het verbeteren van de kwaliteit van de productie, het schrijven van investeringsplannen en het maken van marktstudies.

Cordaid zoekt binnen de exportketens waar zij zich op richt (onder meer bio-brandstoffen, koffie, noten en honing) naar mogelijkheden om de positie van de

boerenondernemers te verbeteren.

Ons streven is dat in de internationale handel *Fair Trade* en biologische organische productiecriteriën gevolgd worden.

Naast donaties om de interne capaciteit van de partnerorganisatie te versterken, zet Cordaid ook leningen in voor boerenorganisaties en kleine bedrijven en kunnen we handels- en voorraadfinancieringen verlenen.

Een voorbeeld van hoe wij boerenondernemers steunen bij het opzetten van een bedrijfje leest u op pagina 28.

• Versterken en uitbouwen van microfinanciering

Cordaid was 15 jaar geleden al een van de pioniers op het gebied van microfinanciering. We werken samen met microfinancierings-

De resultaten van het versterken van boerenondernemers in 2008

- Het programma loopt in Afrika (7 landen), Azië (4) en Latijns-Amerika (4)
- Cordaid werkt samen met 170 partners
- In 2008 werd € 15,9 miljoen besteed
- Daarmee hebben we 375.000 mensen bereikt

De resultaten van het versterken en uitbouwen van microfinanciering in 2008

- Het programma loopt in Afrika (8 landen), Azië (4) en Latijns-Amerika (4)
- Cordaid werkt samen met 85 partners
- In 2008 werd € 11,9 miljoen besteed
- Daarmee zijn 839.000 mensen bereikt

Door vrouwen een krediet te verstrekken zijn ze in staat om een eigen bedrijf te starten.

Daardoor worden ze financieel onafhankelijker en kunnen ze beter voor zichzelf opkomen.

Een greep uit onze plannen voor 2009:

- Samenwerken met het Nederlandse bedrijfsleven vraagt om *out of the box* denken en bruggen slaan tussen onszelf en bedrijven die hieraan willen bijdragen. Cordaid wil dit concreet invullen. De eerste stappen in deze richting zijn in 2008 gezet met bijvoorbeeld TNT. In het zuiden werken we al vaker met het bedrijfsleven samen. In 2009 willen we onze doelstelling economische ontwikkeling en rechtvaardige verdeling realiseren binnen een vernieuwende en moderne context van ontwikkelings-samenwerking. Daarin kunnen samenwerking met bedrijfsleven en innovatieve financieringsstructuren belangrijke pijlers worden.
- De mix van financiële instrumenten die Cordaid kan inzetten voor haar programma's is een meerwaarde voor een ontwikkelingsorganisatie. Naast donatiegeld hebben juist ook leningen, achtergestelde leningen, garanties of participaties hun toegevoegde waarde. Cordaid speelt een cruciale rol in het ondersteunen van organisaties met een sterke sociale missie die (nog) niet door andere investeerders kunnen (of willen) worden gefinancierd. In 2009 gaan we deze financiële instrumenten ook vaker inzetten voor onze andere programma's.

Wat kan beter?

In verschillende landen van Latijns-Amerika is het krijgen van een krediet vaak moeilijk als de investering pas over een lange termijn (meer dan twee jaar) terugverdiend wordt. Dit geldt bijvoorbeeld bij een investering in landbouwmachines. Veel microkredietinstellingen vinden het risico dan te groot en willen geen geld uitlenen. In 2009 start Cordaid daarom met de microkredietinstelling ADOPEM in de Dominicaanse Republiek een proeftraject met een garantstelling. Bij succes wordt deze werkwijze op meer plaatsen toegepast.

instellingen waarbij de sociale missie en vermindering van armoede centraal staat. Donaties worden ingezet voor capaciteitsversterking van deze microfinancieringsinstellingen. Leningen worden gebruikt om de omvang van de leningportefeuille van een partner te vergroten, zodat deze op haar beurt weer meer kan uitlenen aan haar klanten. De afgelopen jaren heeft Cordaid een fonds opgebouwd van zo'n € 60 miljoen waaruit ze leningen kan verstrekken. Inmiddels worden hier zo'n 150 partners mee bediend en ongeveer twee miljoen mensen kunnen daardoor hun eigen onderneming starten en daarmee zichzelf en hun gezin onderhouden.

Aandacht voor rechtvaardige verdeling verklaart ook onze keuze voor microfinanciering gericht op arme, moeilijk bereikbare, kwetsbare mensen, uitgesloten groepen (zoals de Dalits in India) of slachtoffers van natuurrampen of conflicten. Dat doen we in toenemende mate in postcrisis gebieden (zoals de Palestijnse gebieden, Colombia, Sri Lanka). Maar ook in landen waar microfinanciering nog in de kinderschoenen staat zoals in Vietnam.

Om de armste groepen in Vietnam te bereiken met microfinanciering, heeft Cordaid in dit

land veel geïnvesteerd in de versterking van partnerorganisaties die deze financiële diensten verlenen. In 2008 traden voor het eerst andere partijen toe, zoals Rabo Foundation en Triple Jump, bij partners waar Cordaid aan de wieg heeft gestaan. Dit zien wij als een succes van ons pionierswerk.

• Lobbyactiviteiten

Cordaid draagt met haar lobbyactiviteiten bij aan beleidsveranderingen op het terrein van eerlijke handelsregels, maatschappelijk en ecologisch verantwoord ondernemen. *In 2008 werkte Cordaid aan de verbetering van de positie van boerenondernemers in de internationale handelsketens. We lobbyden tegen de negatieve consequenties voor de inheemse bevolking die ontstaan bij de productie van biobrandstoffen (zoals suikerriet en palmolie). Daarnaast hebben we ons ingezet voor lokale organisaties die natuurproducten op de markt brengen, die het ecosysteem en de leefomgeving van de lokale bevolking niet beschadigen, zoals honing. Ook hebben we in 2008 gelobbyd voor het verminderen van de negatieve gevolgen van de grootschalige sojateelt in Latijns-Amerika zoals de landonteigening van kleine boeren en inheemse volken.*

Cordaid Kinderstem helpt kinderen naar school

Cordaid Kinderstem 2008 (bedragen x1.000)

Totaalinkomsten € 6.369,-

Besteed aan doelstellingen * € 3.202,-

% Fondsenwerving en
Beheer & Administratie **17,30%**.

In 2008 had Cordaid Kinderstem **75.188**
actieve donateurs.

* Bestedingen in 2008 zijn lager als gevolg van
overbestedingen in 2007 en 2006 op het fonds Cordaid Kinderstem

Cordaid Kinderstem helpt kinderen in sloppenwijken. En dat is hard nodig. Wereldwijd wonen maar liefst 100 miljoen kinderen in sloppenwijken. Ze staan er vaak alleen voor, hebben geen familie die voor ze zorgt. Daarom richt Cordaid Kinderstem zich allereerst op de meest fundamentele levensbehoeften zoals een gezonde maaltijd en veilige slaappleats,

onderwijs en een vakopleiding. Ook is er aandacht voor sociale vaardigheden waarin het vergroten van zelfvertrouwen, het leren samenwerken en het aanbieden van psychische hulp en afkickprogramma's centraal staan. Zo biedt Cordaid Kinderstem kinderen in sloppenwijken weer een kans op een goede toekomst.

INDIA Straatkinderen op goede spoor

Dagelijks komen er twintig kinderen met de trein aan op het station Vijayawada in India. Weggelopen omdat ze thuis werden mishandeld of problemen hadden op school. *Street presence teams* van onze lokale partnerorganisatie Navajeevan sporen hen op en bieden hen onderdak.

BOLIVIA Tweektalig onderwijs

Cordaid Kinderstem helpt partnerorganisatie APCOB in Bolivia met het verbeteren van de leefomstandigheden van 300 Ayoreode indianen in Santa Cruz. De hulp bestaat onder meer uit voorlichting over hygiëne, het voorkomen van ziektes bij kinderen en de bouw van een school. Daar krijgen de Ayoreode kinderen les in hun eigen taal en in het Spaans.

SIERRA LEONE Toekomst na burgeroorlog

Adama en Gbondo zijn twee vriendinnen uit Sierra Leone. Door de burgeroorlog in het land zijn hun families alles kwijt. Dankzij partnerorganisatie Sisters of St. Joseph in de stad Koidu gaan de twee meisjes naar school en hebben ze weer een toekomst. De 'Koidu Sisters' was de eerste hulporganisatie die terugkeerde na de burgeroorlog in 2000. De organisatie richt zich vooral op onderwijs voor vrouwen en meisjes.

DIRECTEUR ASN BANK EWOUT GOUDSWAARD OVER SAMENWERKING:

‘Werk van Cordaid Kinderstem staat **dicht bij onze missie**’

Januari 2009 verwelkomde de ASN Bank haar 25.000^{ste} jeugdspaarder. Een mijlpaal voor zowel de ASN Bank als voor Cordaid Kinderstem, vindt ASN Bank-directeur Ewoud Goudswaard. ‘Het toont de kracht van onze samenwerking. Door te sparen voor een kind hier, ondersteun je tegelijkertijd een kind daar. Sinds de introductie van ASN Jeugdsparen in 2002 heeft Cordaid Kinderstem al 550.627 euro van ons ontvangen.’

EWOUd GOUDSWAARD:

‘Inspirerend hoe mensen in ontwikkelingslanden zo gedreven zijn om aan hun samenleving te kunnen bijdragen.’

‘Bij ASN Jeugdsparen zie je wat je kunt bereiken als je samenwerkt’, zegt Goudswaard. ‘Voor iedere nieuw geopende jeugdspaarrekening doneren wij tien euro aan Cordaid Kinderstem. Daarnaast geven we een percentage van het jaarlijks ingelegde geld om de straatkinderen in Kameroen en India te helpen. Dit leverde Cordaid Kinderstem in 2008 141.656 euro op.’ Inmiddels heeft de samenwerking tussen de ASN Bank en Cordaid drie producten opgeleverd: ASN Vrouwendeposito, ASN Jeugdsparen en ASN Méérsparen.

Goudswaard: ‘Cordaid Kinderstem steunt op professionele wijze kinderen in kwetsbare posities. Dat staat dicht bij onze missie, waarin we uitspreken dat kinderarbeid en mensenrechten belangrijke onderwerpen voor ons zijn. Ons motto luidt niet voor niets: ‘voor de wereld van morgen’. Die morgen is de wereld hier in Nederland, maar ook in andere landen. En het is de wereld voor de generatie na ons: de kinderen.’

Persoonlijke motivatie

Dat veel spaarders daar ook zo over denken, blijkt wel uit het succes van met name ASN Jeugdsparen. Goudswaard: ‘Voor mijzelf is het een belangrijke drijfveer om met de keuzes die wij als ASN Bank maken, een succesvol bankbedrijf te zijn. Daarnaast vind ik het persoonlijk heel inspirerend hoe mensen in ontwikkelingslanden zo gedreven zijn om aan hun samenleving te kunnen bijdragen. Ik ben in 2007 met Cordaid Kinderstem-ambassadrice Isa Hoes in Kameroen geweest en was erg onder de indruk van het project voor straatkinderen. Aangrijpend hoe Cordaid Kinderstem daar met de lokale partners aan het werk is. De reis, de enorme gedrevenheid van de mensen die daar werken en de kinderen daar begeleiden, zijn me goed bijgebleven. Zo herinner ik me nog een jongeman die Engels sprak en veel met ons optrok. Hij studeerde rechten. Ik vroeg hem wat hij hiermee wilde gaan doen en verwachtte eigenlijk dat hij advocaat zou worden of rechter. Maar nee, hij studeerde om meer terug te kunnen geven en zijn kennis te kunnen overdragen aan de mensen daar. Zeer inspirerend.’

Vormen van samenwerking

Ontwikkelingssamenwerking is al lang niet meer een algemeen domein van alleen ontwikkelingsorganisaties. Steeds meer andere organisaties zijn maatschappelijk betrokken en nemen hierin concrete stappen op zowel nationaal als internationaal niveau. Cordaid werkt bijvoorbeeld sinds 2006 succesvol samen met het Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht. In 2008 is Cordaid een aantal nieuwe partnerships gestart met ondermeer de bedrijven Movimento en Trag. Naast deze samenwerkingen weten steeds meer bedrijven Cordaid te vinden om bijvoorbeeld een deel van de bedrijfswinst of bij een jubileum een gift aan Cordaid te schenken. Een voorbeeld hiervan is Compassie, een stichting van Compagnon. Deze stichting ondersteunt voor minimaal drie jaar een microfinancieringsinstelling (Cran) in Ghana. Het 60-jarig jubileum van Minkels, een onderdeel van de Aegide groep, werd uitbundig gevierd in Veghel. In plaats van zelf een cadeau te ontvangen, werd aan de gasten een bijdrage gevraagd voor Cordaid Microkrediet en met name voor de lokale partner Cashpor, een microfinancieringsinstelling in India.

Meer voorbeelden staan op www.cordaid.nl/bedrijven.

Verhalenwedstrijd

De ASN Bank werkt op meer fronten samen met Cordaid Kinderstem. Zo werd in 2008 een verhalenwedstrijd gehouden voor leerlingen uit groep 7 en 8. De ruim 350 inzenders verplaatsten zich in de wereld van het twaalfjarig Indiase straatmeisje Pretty. De bekende kinderboekenschrijfster Francine Oomen schreef de eerste alinea. De tienjarige Lotte van der Kraan won de wedstrijd. U leest een fragment uit haar verhaal op pagina 38. Goudswaard: ‘Haar verhaal ontroerde iedereen. Francine Oomen noemde het een verhaal van liefde en hoop. Ze vond het knap hoe iemand zich op zo’n jonge leeftijd kan inleven in de situatie van een meisje in een sloppenwijk. Lotte is nu het komende jaar onze nieuwe ambassadrice van ASN Jeugdsparen.’ ◀

Hoe overleef ik op straat?

Ik heet Pretty. Ik ben twaalf jaar en ik woon samen met mijn twee vriendinnen op het station van Vijawada, in India. (...)

Er staat een groepje toeristen te wachten op een trein. Ik kijk zo smekend mogelijk, en hou mijn handen naar voren. Maar de toeristen geven niks. Dat gebeurt nou altijd. Ik denk dat ze gewoon bang zijn. Ze durven ons nauwelijks aan te kijken.

Er staat ook een meisje bij. Ik schat haar van mijn leeftijd. Ze heeft lang blond haar, ik vind haar mooi. Hoe zou haar leven eruit zien? Slaapt ze in een gouden bed, met fluwelen kussens, en haar familie om haar heen?

Eten ze als ontbijt chocola? Lekker!

Heeft ze een vader en een moeder, die haar elke dag knuffelen?

Heeft ze bergen met speelgoed? Mooie kleren? Juwelen? Ik zou haar wel willen zijn. Zij hoeft geen lijm te snuiven om gelukkig te worden.

Of kauwgum van de grond te peuteren.

Ik zit lang naar haar te staren. Ineens kijkt ze om. Ik schrik, wat moet ik doen? Maar ze lacht naar me. Een prachtige, stralende, vriendelijke lach.

Ik word er blij van, en lach terug. Ik voel een verbondenheid tussen ons, een onzichtbare draad zit tussen ons vast.

Maar... Wat doet ze nou? Ze komt naar me toe! Ze haalt iets van haar nek. Het is een ketting, met een steentje eraan. Een prachtig, glanzend, lichtblauw steentje. Ze buigt zich naar me toe, en doet het om mijn nek. Ik voel mezelf zweven.

Nog één keer schenkt ze me die mooie lach. En ineens is ze weg.

Ik schud mijn hoofd. Was dit een droom? Ik voel aan mijn nek. Het kettinkje is er nog. Ik voel het steentje op mijn huid. Het geeft een gevoel van kracht en hoop. Misschien, misschien zal het toch ooit beter worden ...'

Lotte van der Kraan

Francine Oomen maakte in november 2008 tijdens een feestelijke bijeenkomst in het Tropenmuseum te Amsterdam de winnares bekend van de verhalenwedstrijd van de ASN Bank en Cordaid Kinderstem: de tienjarige Lotte van der Kraan

PETER KONIJN VAN CORDAID:

‘De zin en onzin van ontwikkelingssamenwerking’

Wat drijft de mensen van Cordaid zelf om dit werk te doen? En wat is de kracht van een ontwikkelingsorganisatie als Cordaid? We vroegen het Peter Konijn, manager afdeling Beleid en Evaluatie van Cordaid en winnaar van de Nationale Ontwikkelingsquiz 2008.

Wat is de kracht van Cordaid?

‘Cordaid maakt deel uit van een wijd vertakt netwerk van betrokken mensen en professionele organisaties die zich direct inzetten voor andere mensen. We delen dezelfde waarden en geloof in de kracht van mensen en kunnen politieke, culturele en religieuze verschillen overbruggen.’

Wat is uw persoonlijke drijfveer?

‘De afkeer van onrechtvaardigheid en ongelijke verdeling in de wereld. Wij hebben het geluk in Nederland te zijn geboren. We kunnen kennis delen, geloof, inspiratie en financiële middelen. Daarvoor wil ik mij inzetten.’

Nederlanders twifelen steeds meer of ontwikkelingssamenwerking wel effect heeft. Terecht?

‘Twijfel is goed, want het stimuleert het denken. Tegelijkertijd moet je onderscheid maken tussen ontwikkelingssamenwerking dat werkt en niet werkt. Corrupte regimes steunen is een slechte vorm van ontwikkelingssamenwerking, omdat de gewone mensen daaronder leiden. Er zijn ook vele goede vormen van ontwikkelingssamenwerking. Cordaid steunt mensen en hun organisaties direct. Hierdoor krijgen ze betere gezondheidszorg of scholing en kunnen ze beter voor hun rechten opkomen. Aan het positieve effect twijfel ik niet.’

PETER KONIJN:

**‘Twijfel is goed, want het stimuleert het denken
Tegelijkertijd moet je onderscheid maken tussen ontwikkelingssamenwerking dat werkt en niet werkt.’**

Ontwikkelingsorganisaties moeten lessen uit het verleden trekken. Hoe staat dat met Cordaid?

‘Het financieren van losse projecten levert op termijn minder op, dan wanneer ze geconcentreerd en in samenhang worden gefinancierd. Het effect van een individueel project kan heel positief zijn, maar als het project ophoudt is ook het effect weg. Cordaid kan bijvoorbeeld een ziekenhuis financieren in Ghana, waardoor het ziekenhuis meer personeel kan aantrekken. Maar als niet tegelijkertijd het financieel management van het ziekenhuis verbetert en er afspraken met de overheid komen voor het verbeteren van de financiering, loopt het personeel weer weg als het project is afgelopen. Cordaid is daarom haar activiteiten steeds meer gaan concentreren op een beperkt aantal onderwerpen en in een beperkt aantal landen.’ ▶

‘Er zijn ook vele goede vormen van ontwikkelingssamenwerking. Cordaid steunt mensen en hun organisaties direct.’

Hoe reageert u als iemand zegt dat we onze vijf miljard euro aan hulp beter in Nederland kunnen investeren?

‘Dan vraag ik: houdt onze solidariteit en medeleven op bij de landsgrenzen? Of zien we dat alle mensen gelijk zijn en recht hebben op een menswaardig leven? Dat is in essentie een morele vraag. Voor mij is het duidelijk. We leven op één aarde en vormen één mensheid. Het maakt mij niet uit welke nationaliteit je hebt.’

En als hij zegt dat hulp niets uitmaakt? Dat Afrika na miljarden aan hulp nog net zo arm is als vijftig jaar geleden?

‘Dan antwoord ik dat dat niet klopt. In de afgelopen vijftig jaar is de gemiddelde leeftijd in Afrika gestegen, het aantal kinderen dat naar school gaat toegenomen, zijn ziekten zoals rivierblindheid en polio uitgebannen of bestreden. De toegang tot drinkwater en sanitair is gestegen en miljoenen mensen hebben toegang tot hiv-/aidsremmers. Dat armoede niet is verdwenen, heeft te maken met het (internationale) bedrijfsleven dat Afrika links heeft laten liggen. Het ligt ook aan de Afrikaanse overheden die geen goed beleid voeren om investeringen aan te trekken.’

Cordaid werkt in conflictgebieden steeds vaker met militairen samen. Ontwikkelingsdeskundige William Easterly omschrijft dit als ‘Inval in arme landen’. Wat vindt u daarvan?

‘Het is onmogelijk in een onveilige omgeving armoede uit te bannen. Armoede is ook een voedingsbodem voor conflicten. Humanitaire interventies zijn soms noodzakelijk. Voor Cordaid hangt de relatie tussen militairen en niet-gouvernementale organisaties af van de context van het conflict. In het ene land is deze relatie beter dan in het andere. Voor Cordaid is het erg belangrijk hoe onze lokale partners hier tegen aankijken. Soms willen ze niet met militairen worden geassocieerd, zoals in Afghanistan. Soms werken ze openlijk samen, zoals destijds in Liberia.’ ◀

Onze partner- organisaties over de zin en onzin van ontwikkelingssamenwerking

Veel Nederlanders twifelen aan het nut van ontwikkelingshulp? Wat zou u hen zeggen?

FADI HINDI, DIRECTEUR MA'AN DEVELOPMENT CENTER, GAZA:

Veel landen in opbouw, zoals de Palestijnse Bezette Gebieden, kunnen niet zonder ontwikkelingssteun.

Zonder die steun blijven mensen ronddraaien in de cirkel van armoede. Voor individuen betekent die steun de hoop op een betere toekomst voor hun kinderen; of dat ze in tijden van nood en louter overleven toch kunnen blijven dromen van iets mooiers. Voor deze landen betekent die steun dat ze hun economie kunnen opkrikken. Het maakt hen zelfredzamer. 🍌

*‘Miljarden aan steun heeft Afrika de afgelopen vijftig jaar geen stap vooruit geholpen’...
Hoe reageert u op zo’n uitspraak?*

SAM ORACH, VOORZITTER UGANDA CATHOLIC MEDICAL BUREAU, UGANDA:

De kloof tussen Afrika en de ontwikkelde landen blijft enorm, maar dat betekent niet dat we niet vooruit zijn gegaan.

Het grootste probleem is dat het leeuwendeel van die miljarden een investering is geweest in afhankelijkheid. Het was geen investering in de ontwikkeling van lokale organisaties of overheden. Consumptiemarkten die afhankelijk zijn van hulp verdwijnen even snel als de hulpkraan weer dicht gaat. Als je investeert in lokale organisaties die hun eigen rijkdommen kunnen genereren, kom je eerder uit dat doodlopende straatje.

Zelfredzaamheid, het doel dat gelddonoren uiteindelijk nastreven, bereik je alleen indien je als organisatie geleidelijk kunt inbedden in lokale netwerken of markten. Als een organisatie na jaren steun niet op eigen benen kan staan, dan moet de donororganisatie zich eens buigen over de eigen strategie. Donor en lokale organisatie moeten eenzelfde visie en ontwikkelingsfilosofie delen, voordat ze gaan samenwerken.

Veel donoren kiezen er voor om vooral samen te werken met de overheid. Die overheid is meestal niet zo happig op een sterk ontwikkelde middenklasse en een groeiend lokaal bedrijfsleven. Terwijl een sterke private sector dé wig is voor ontwikkeling en een land weerbaar maakt in woelige situaties. Niet zozeer omdat die sector kapitaal genereert, maar omdat hij, meer dan de overheid, geworteld is in de gemeenschap. Voor Afrika, waar tal van conflicten al jaren aanslepen, is dat van cruciaal belang. 🍌

Waarin schuilt de kracht van een organisatie als Cordaid?

JEAN-BAPTISTE SAFARI BAGULA, COÖRDINATOR IFDP, BUKAVU, DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO:

Cordaid zoekt steeds het ware partnerschap op, met lokale gemeenschappen en lokale maatschappelijke organisaties.

Dát evenwicht én het feit dat Cordaid in haar werk dicht bij de publieke overtuiging in Nederland staat dat wie in nood verkeert steun moet krijgen, maken van Cordaid een sterke organisatie. 🍌

CORDAID IN SRI LANKA

Midden in het conflict werken aan vrede en veiligheid

Al dertig jaar lang is Sri Lanka in de ban van het geweld tussen regeringstroepen en de separatistische Tamil Tijgers. Het conflict kostte zo'n honderdduizend mensen het leven. Een veelvoud van hen sloeg op de vlucht. Cordaid medewerkster Frederique van Drumpt, vertelt over het werk van Cordaid in Sri Lanka.

Sri Lanka, Puttalam

Partnerorganisatie CPArts helpt kinderen bij traumaverwerking en organiseert vredesopbouwactiviteiten.

Andere Cordaid partners konden dergelijke vredesopbouwactiviteiten niet voortzetten vanwege het samenscholingsverbod.

Een vijf jaren durend staakt-het-vuren tussen de strijdende partijen kwam begin 2008 ten einde. De regering wilde vóór het einde van dat jaar het noorden van het eiland - het gebied waar de Tamil Tijgers hun eigen staat willen stichten - heroveren. Belangrijkste slachtoffer van de hervatte strijd was (opnieuw) de burgerbevolking.

Bruggen bouwen

Cordaid steunt meer dan twintig organisaties die zich inzetten voor vrede en veiligheid en die toezien op het naleven van de mensenrechten in Sri Lanka. Een voorwaarde voor vrede is dat alle burgers, ongeacht hun identiteit, gelijke rechten hebben.

De Sri Lankaanse partnerorganisaties van Cordaid zetten zich met hart en ziel in om bruggen te bouwen tussen de strijdende partijen en verschillende bevolkingsgroepen. Maar door de hervatte strijd werd dit werk in 2008 ernstig bemoeilijkt. Geplande activiteiten, zoals vredeseducatie aan jongeren, konden niet worden uitgevoerd vanwege een samenscholingsverbod.

Het vergt creativiteit en flexibiliteit van de lokale partners van Cordaid om zich staande te houden en zich aan te passen aan de actuele en lokale omstandigheden. Daarnaast moet Cordaid haar

Sri Lanka, 12 januari 2008
Gelijkwaardigheid, mensenrechten, ontwikkeling, vrede.
Wat betekenen die woorden nog?

Een vriend vroeg mij hoe ik op 8 maart 2009 Internationale Vrouwendag ging vieren, na wat zich in 2008 in Sri Lanka had afgespeeld. Vrouwen zijn belangrijk in onze samenleving, zei ik hem. Als alle vrouwen zouden staken, lag het land stil. Groei en ontwikkeling zouden naar een dieptepunt zakken. Maar niemand erkent deze cruciale rol van vrouwen. De staat niet. De samenleving niet. Vrouwen worden verkracht, mishandeld en gediscrimineerd. Er valt de 8ste maart dus weinig te vieren.

Toen een collega mij vroeg hoe ik dacht over de Dag van de Mensenrechten, herinnerde ik mij hoe Human Rights Watch de situatie in ons land beschreef: 'Een oorlog tegen ontheemden'. In hun gelijknamige rapport beschuldigen ze de Sri Lankaanse overheid en het leger van grove schendingen van mensenrechten tijdens aanvallen in nog niet ontruimde gebieden, waar circa 250.000 burgers vastzitten. Het rapport zegt niets over de Tamil Tijgers die bij hun aanvallen deze in de val gedreven burgers als menselijk schild gebruiken. Lokale mensenrechtenactivisten zeggen dat de mensen vrede willen, maar genoeg hebben van vredesonderhandelingen en een bestand met de Tamil Tijgers niet zien zitten.

Uit het dagboek van Maruthi. Maruthi is werkzaam bij een lokale organisatie die zich inzet voor vrede en veiligheid in Sri Lanka. Uit veiligheids-overwegingen is de naam van Maruthi gefingeerd.

partners de ruimte geven de programma's aan te passen aan de situatie. Wanneer Cordaid haar partners deze flexibiliteit niet kan bieden, bestaat de kans dat de programma's ineffectief worden en zelfs gevaar opleveren voor de lokale organisaties en de burgerbevolking. Een voorbeeld van een programma dat in 2008 moest worden aangepast aan de nieuwe situatie, ►

Ik zei mijn collega dat het mij duizelde. Wat is waar? Welke interpretatie is de juiste? Al die activisten, met hun uiteenlopende standpunten, zijn niet de mensen die lijden. Dat zijn de toeschouwers van deze gruwelijke wedstrijd tussen het leger, de Tamil Tijgers en de onschuldige burgers. En ironisch genoeg zijn we allen Sri Lankanen.

Als ik de duizenden zerken van jonge Tamil Tijgers zie, die hun leven hebben verloren in een opstand waarin zij moesten geloven, dan rouw ik om alle jeugd die verloren is gegaan. Als ik de duizenden jonge, blinde en getraumatiseerde soldaten met hun afgezette ledematen zie, dan rouw ik om de kreupel natie waarin ik leef. Als ik zwangere vrouwen zie bevallen, zich vastklampend aan de armen van soldaten, op de vlucht voor de Tamil Tijgers, dan rouw ik om de toekomst van mijn land. Wat moet ik vieren op de Dag van de Mensenrechten?

Ook een student stelde mij een vraag: 'Wat is er de afgelopen dertig jaar terechtgekomen van het geweldloze vredesactivisme?'

Ik stond met mijn mond vol tanden. Hoe kan ik het nog hebben over geweldloosheid als er busladingen vol onschuldige mensen worden opgeblazen? Als containers vol met wapens het land binnenkomen, niet om mee te paraderen op Onafhankelijkheidsdag, maar om mee te schieten en te schieten en te schieten. Op wie? Zeg het maar. Ik zei hem: 'Geweldloosheid? Jongen, waar hebben we het toch over?'

Sri Lanka, Batticaloa

Met steun van de partnerorganisatie Trincomalee District Development Association is dit huis na de tsunami opgebouwd. Door het oplaaiende geweld in Sri Lanka is het huis weer gedeeltelijk vernield.

zonder het uiteindelijke doel uit het oog te verliezen, was een programma in Mannar (Noordwest Sri Lanka). Het programma betrof oorspronkelijk vredesopbouwactiviteiten tussen verschillende etnische en religieuze groepen. Het bleek echter niet mogelijk te zijn om deze activiteiten op grote schaal tussen de groepen uit te voeren. Wel konden er binnen de groepen activiteiten worden uitgevoerd. Zo richtte het programma zich uiteindelijk op huiselijk geweld en het oplossen van conflicten tussen families.

Blijvende steun

De overheid heeft inmiddels (mei 2009) het noorden heroverd. Maar zolang er geen politieke oplossing voor het conflict is, zal het geweld blijven bestaan. Op dit moment zijn er tweehonderdvijftigduizend vluchtelingen gevangen in de conflictzone. Cordaid zal organisaties blijven steunen die werken aan vrede en veiligheid in Sri Lanka. Tegelijkertijd zal Cordaids noodhulpprogramma de vluchtelingen ondersteunen. ◀

Zonder vrede en veiligheid geen duurzame ontwikkeling

Cordaid's jarenlange ervaring in (post) conflictgebieden heeft geleerd dat het zonder vrede en veiligheid moeilijk is om aan duurzame ontwikkeling te werken. Andersom geldt ook dat bij onderontwikkeling de kans op het uitbreken van conflicten groter is.

Cordaid werkt enerzijds aan vrede en veiligheid door organisaties en initiatieven ter plekke te ondersteunen in (post) conflictgebieden, zoals in Afghanistan, Soedan en Sri Lanka. Anderzijds zet Cordaid haar kennis en expertise in om het overheidsbeleid (nationaal en internationaal) te beïnvloeden. In 2008 organiseerde Cordaid diverse (lobby) activiteiten op het gebied van vrede en veiligheid. Hieronder leest u een paar voorbeelden.

Ex-strijders

In 2008 kwam het rapport *“The struggle after combat: the role of NGOs in DDR (Disarmament, Demobilization and Reintegration) processes”* uit.

Dit rapport gaat over de rol die maatschappelijke organisaties spelen bij het weer opnemen in de maatschappij van ex-strijders in Afghanistan, de Democratische Republiek Congo en Sierra Leone. Ex-strijders hebben vaak moeite om bijvoorbeeld als boer of ondernemer aan de slag te gaan. Ook verzoening met slachtoffers is een lastig proces. En maatschappelijke organisaties willen zich soms niet branden aan het werken met de ex-strijders. Kortom, ingewikkelde vraagstukken die wel relevant zijn voor het vredesproces in tal van landen. Het rapport is aangeboden aan beleidsmakers, politici en experts op het gebied van vredesopbouw. Wilt u dit rapport lezen? Kijk dan op www.cordaid.nl/publicaties.

Tsjaad

In 2008 zond Nederland dertig mariniers uit naar Tsjaad als onderdeel van de EU-vredesmacht EUFOR. De Tweede Kamer wilde zich zo goed mogelijk laten informeren over de situatie ter plaatse. Cordaid is al jarenlang werkzaam in Tsjaad en vroeg daarom de directeur van Cordaid, René Grotenhuis, om zijn kennis en expertise te delen. Tijdens de hoorzitting op 18 maart 2008 vroeg Grotenhuis aandacht voor de krachtige rol die vrouwen kunnen spelen in conflictsituaties. Oorlog en vrede is vooral nog een mannenzaak, ook in Tsjaad. Het oplossend vermogen van vrouwen wordt nog altijd niet benut. Zij zijn in conflictsituaties vaak slachtoffer (bijvoorbeeld van verkrachtingen als oorlogswapen), maar zij kunnen juist ook een rol spelen in vredesopbouw. Grotenhuis vroeg de Tweede Kamer en de minister van Defensie om dit advies mee te nemen in hun besluitvorming.

Taliban

Samen met Healthnet TPO, ICCO-Kerk in Actie en Oxfam Novib organiseerde Cordaid een debat over het gevoelige onderwerp “Praten met de Taliban”. Moet je praten met wat in de media vaak wordt afgedaan als een groep terroristen? Het debat maakte duidelijk dat het niet zinvol is om te spreken over dé Taliban, beter is de verschillende groepen binnen de Taliban te analyseren. Dan blijkt het om een veelkleurige beweging te gaan, die ook gematigde elementen bevat. Met hen zou je op zijn minst een dialoog kunnen aangaan. Je zou deze conclusie ook kunnen trekken voor groepen als Hamas en FARC (Colombia), hoewel het panel terecht vaststelde dat elke situatie anders is en er geen blauwdrukken zijn voor vredesprocessen.

Cordaid steunt kleinschalige projecten van parochies. Enkele parochies in Overijssel ondersteunen het project 'Households in Distress' in Zambia, waar o.a. aan vrouwen wordt geleerd het land te bewerken.

Cordaid maakt steun eigen doel mogelijk

Met een gift van duizend euro in het vastenzakje toonde vorig jaar een gulle gever zijn betrokkenheid bij de Vastenactie van de parochie in Kuinre. Het geld was bestemd voor 'Households in Distress', een project in Zambia om kinderen van hiv-moeders en de hele gemeenschap waarin zij wonen te helpen.

Het is één van de eigen kleinschalige kerkprojecten die Cordaid ondersteunt door middel van het Vastenaktiefonds.

Daarmee maakt Cordaid het mogelijk dat parochies hun eigen Vastenactie-project kiezen.

‘Een lid van de Andreasparochie in Steenwijkerwold heeft voor Cordaid in Zambia gewerkt als verpleegster. Omdat Cordaid het voor parochies mogelijk maakt de Vastenactie-campagne voor een eigen project te voeren, nam zij het initiatief om de plaatselijke bevolking in de districten Mbala en Mpulungu te steunen. De parochie heeft daarmee ingestemd’, vertelt Els van Nunen-Bertrams uit Steenwijk. ‘Sindsdien hebben wij drie jaar lang met vier parochies tijdens de Vastenactie geld ingezameld voor “Households in Distress” (huishoudens in nood) in het noorden van Zambia.’

Sinds 1961 voert de Stichting Bisschoppelijke Vastenactie Nederland haar jaarlijkse landelijke campagne. Nadat het bestuur in 1995 besloot Vastenactie onder te brengen bij Cordaid, verlopen de coördinatie, het ondersteunen met promotiematerialen en het besteden van actieopbrengsten via Cordaid. Deze opbrengsten komen bij Cordaid in een speciaal Vastenactiefonds, waarmee het kleinschalige projecten van kerken en kerkverwante organisaties in ontwikkelingslanden steunt. Het komt steeds vaker voor dat parochies zelf projecten in ontwikkelingslanden hebben, die ze willen helpen. Sinds 2003 kunnen zij het project van hun keuze voor goedkeuring indienen bij Cordaid. Dat heeft als voordeel dat Cordaid, dankzij de langdurige expertise, kan beoordelen of zo’n voorgesteld project (grote) kans van slagen heeft. Maar Cordaid doet meer dan dat. Na goedkeuring van het project ondersteunt Cordaid niet alleen het initiatief, maar zorgt het ook voor een aanvulling van maximaal vijftig procent bovenop de opbrengst van de lokale Vastenactie-campagne.

Betrokken

‘Households in Distress’ in Zambia is een voorbeeld van zo’n plaatselijk eigen Vastenactie-doel, ingediend door enkele parochies in de kop van Overijssel. Dit project staat onder supervisie van een Engelse kloosterorde: de Zusters van de Heilige Harten van Jezus en Maria. Dankzij het ingezamelde geld kan de gemeenschap daar veel doen voor de talrijke weeskinderen en met hiv besmette vrouwen. ‘Ieder jaar zamelen wij met de parochies uit Steenwijk, Steenwijkerwold, Kuinre en Oldenmarkt geld in door middel van een vastenzakje in het parochieblad’, vertelt mevrouw Van Nunen. ‘In de kerk, de krant en in het parochieblad hebben wij foto’s geplaatst van het project. Dat het een *eigen* project is, scheelt enorm. Mensen voelen zich meer betrokken, waardoor er meer geld binnenkomt. In Kuinre heeft iemand zelfs duizend euro in het zakje gedaan.’

Goed resultaat

Met nieuwsbrieven houden de Engelse zusters de parochies op de hoogte. ‘Elke gemeenschap heeft bijvoorbeeld van het ingezamelde geld geiten gekregen. De mensen leren hoe ze de dieren

moeten verzorgen en er is begeleiding bij het fokken van de geiten. Kinderen van moeders die besmet zijn met hiv krijgen deze geitenmelk in plaats van borstvoeding, om te voorkomen dat zij mogelijk wordt besmet. Oudere kinderen maken hangop van de melk. Daarnaast zijn er ezels en ossen gekomen voor vervoer en het bewerken van het land. De volwassenen krijgen scholing in het zaaien, wieden en oogsten en leren sojaproducten te maken. Het resultaat is heel tastbaar’, zegt Van Nunen.

Solidariteit voor een betere wereld

Vastenactie, voluit de Bisschoppelijke Vastenactie Nederland, is een campagne die Cordaid jaarlijks voert in de vastentijd. Met de opbrengst van Vastenactie investeert Cordaid in kleinschalige projecten van kerken en kerkelijke partners in ontwikkelingslanden. Daarmee steunen we de allerarmsten in Afrika, Azië, Latijns-Amerika en het Midden-Oosten, ongeacht hun sekse, ras, religie of overtuiging. Het gaat om projecten die de mensen daar zelf hebben opgezet. Mensen die zich inzetten voor een toekomst van zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Het motto is: ‘de wereld groeit als we delen’.

Nu ook voor Kenia

De stijgende lijn van aanvragen voor eigen projecten voor de Vastenactie zette zich in 2008 voort. Dat jaar dienden 165 parochies in totaal 77 aanvragen in voor eigen doelen. 55 aanvragen voldeden aan de criteria van Vastenactie en zijn door Cordaid goedgekeurd. De 165 parochies haalden maar liefst een totaalbedrag bijeen van 502.322 euro.

De parochies in Steenwijkerwold, Kuinre en Oldenmarkt gaan in de Vastenactie van 2009 door met het Zambiaanse ‘Households in Distress’. Cordaid heeft het project namelijk goedgekeurd voor een periode van drie jaar. De parochie Steenwijk richt de Vastenactie in 2009 op een ander eigen doel in Maralal, Kenia. Van Nunen: ‘Een plaatsgenoot werkt in Kenia en heeft gevraagd of we voor dit project geld willen inzamelen voor de bouw en inrichting van klaslokalen en voor de aanschaf van schooluniformen en schoolspullen voor kinderen. Doel is vooral meisjes te stimuleren naar school te gaan.’

Draagvlak

Van oudsher is de kerk in Nederland een belangrijke pijler onder internationale solidariteit met mensen in landen in het Zuiden. Met de mogelijkheid om te kiezen voor eigen Vastenactie-doelen versterkt Cordaid het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking. Kerkelijke vrijwilligersgroepen die de Vastenactie-campagne lokaal voeren, worden daardoor intensiever betrokken en verhogen hun inzet. Daarmee is de Vastenactie van Cordaid al bijna vijftig jaar een solidariteitsactie van kerken hier met kerken ginds. ◀

Vastenactie 2008 (bedragen x 1.000)

Totaalinkomsten € 5.580,- Besteed aan doelstellingen € 4.343,-

% Fondsenwerving en Beheer & Administratie 15,00%

In 2008 had Vastenactie 63.568 actieve donateurs

Beter voorbereid

op droogte

Ethiopië

Door klimaatverandering regent het steeds minder. Dit heeft grote gevolgen voor de nomadische veehouders in Oost Afrika. Cordaid steunt de nomaden zodat ze zich beter voor kunnen bereiden op de droogte.

Al jaren werkt Cordaid in de gebieden van Oost-Afrika die nog n t geen woestijn zijn, maar wel bijna. Door klimaatverandering regent het er steeds minder. Voor boeren, die leven van land en dier, is dat helemaal een ramp. Zeker als je bedenkt dat de grootschalige landbouwindustrie hele gebieden opslokt. De graasgrond die nog over is gebleven is simpelweg aan het verdwijnen.

Ton Haverkort, Cordaid coördinator van het droogteprogramma in Ethiopië, Kenia en Oeganda: ‘Samen met nomadische veehouders zoeken we uit hoe je het beste kunt omgaan met die dodelijke droogte. Veel hangt af van goed voorbereiden op de droogte die om de zoveel tijd weer toeslaat.’ ►

De impact van klimaatverandering op het leven in Oost-Afrika is ontstellend. Voor de rondtrekkende veehouders, ook wel pastoralisten genoemd, is tijd plots een ander begrip geworden. Ton Haverkort: 'Voorheen had je zo om de zeven à negen jaar een periode van extreme droogte. Nu is het bijna elk jaar raak. Daardoor hebben deze nomaden minder water voor hun vee en kunnen uitgeputte graasgronden amper of niet meer herstellen. En het wordt alleen maar erger.'

Omgaan met de cyclus van droogte

Droogte komt steeds terug. Daarom werkt Cordaid met het zogeheten Drought Cycle Management (DCM)-concept. Die methode helpt de nomaden om de voorbereiding op droogte goed te plannen en te organiseren. De cyclus bestaat uit vier delen: een normale fase, een alarmfase, een noodfase en een herstelfase. Elke fase heeft zijn eigen activiteiten. In de normale fase worden veel preventieve maatregelen genomen. Zo legt de lokale bevolking wateropslagplaatsen aan, om water op voorraad te hebben voor de droge periode. Als de droogte aanhoudt en er tekorten ontstaan, breekt de noodfase aan en wordt noodhulp gegeven. Die komt dus bovenop de maatregelen die al genomen zijn. Het is de bedoeling dat de noodfase zo snel mogelijk weer overgaat, zodat het herstel van mensen en dieren kan beginnen en er weer nieuwe voorzorgsmaatregelen genomen kunnen worden.

Financiering en versterking

Om het DCM-programma te financieren werkt Cordaid samen met partners zoals ECHO en de Nationale Postcodeloterij. Maar Cordaid is niet alleen financier. Haverkort: 'We versterken de capaciteit van lokale organisaties. Het hele DCM-concept hebben we ontwikkeld samen met het International Institute of Rural Reconstruction. Dat instituut geeft ter plekke trainingen en coacht lokale organisaties. En in Ethiopië en Kenia steunen we lokale managementteams die partnerorganisaties begeleiden en controleren bij de uitvoering van projecten.'

Watertanks en kamelen

Concrete resultaten zijn er genoeg. Pastoralisten krijgen cursussen en leren meer over hoe zij het vee gezond kunnen houden. Veehouders gaan meer werken met dieren die beter tegen de droogte kunnen en in tal van dorpen werken mensen aan de opslag van regenwater en windenergie.

Ton Haverkort: 'Er zijn inmiddels heel wat ondergrondse watertanks voor de opslag van regen gebouwd, met name in Ethiopië en Noord-Kenia. Daar gaat zo'n 50.000 tot 150.000 liter water in. De bouw ervan is technisch secuur werk. De gemeenschap zelf gaat over het beheer van de watertank. Precies afspreken wie wanneer van het water gebruik mag maken is erg belangrijk, want het zijn reserves die pas zo laat mogelijk mogen worden aangesproken.'

'Veel watertanks worden bij scholen geplaatst. Op die manier houdt de droogte kinderen niet uit de klas.'

Veel watertanks worden bij scholen geplaatst. Op die manier houdt de droogte kinderen niet uit de klas. Vroeger trokken kinderen bij droogteperioden met hun ouders mee of moesten ze voor het vee zorgen.’

Sommige gewassen zijn beter tegen droogte bestand dan andere. Dat geldt ook voor diersoorten. Kamelen bijvoorbeeld zijn erg ‘droogteresistent’. In sommige gebieden van Ethiopië en Kenia waar lang geen kameel rondliep, zijn ze daarom nu weer te zien. Haverkort licht toe: ‘Kamelen kunnen ver trekken en kunnen daardoor worden ingezet om uit verre streken water te halen. Of kamelen blijven achter in het dorp om moeders, kinderen en ouderen van hun melk te voorzien terwijl de veehouders met hun vee op zoek zijn naar water. De introductie van de kameel verloopt niet altijd gemakkelijk: sommige gemeenschappen kenden het beest niet en moest ermee leren omgaan. Eén van de risico’s was dat kamelen gevoelig konden zijn voor lokale parasieten of ziekten, maar dat valt vooral nog gelukkig mee.’

Waarschuwingssysteem

Het is belangrijk dat een gemeenschap voortdurend in de gaten blijft houden in welke droogtecyclus het zich bevindt en of er een droogteperiode aan zit te komen. ‘Daar zijn systemen en meteorologische modellen voor,’ zegt Haverkort. ‘De nomaden zelf zijn een erg belangrijke bron van informatie. Aan de groei en bloei van bloemen, planten en bomen en aan de hand van het gedrag van hun vee kunnen ze de situatie inschatten. Met alle informatie die techniek en gemeenschap biedt wordt een waarschuwingssysteem

Ethiopië

De bevolking bereidt zich voor op de droogte door regenwater op te slaan.

opgezet. Dit alarmsysteem geeft aan welke maatregelen er moeten worden genomen. Sommige gemeenschappen hebben mensen aangewezen die het systeem bijhouden en brengen droogtepatronen steeds opnieuw in kaart.’

Nieuwe bronnen van inkomen

Naast het klimaat zijn er andere factoren die de bewegingsvrijheid van veehoudende gemeenschappen inperken. ‘Denk aan het afzetten van gebieden voor nationale parken of plantages. Maar ook de bevolkingsgroei legt een zware last op het land’, aldus Haverkort. ‘Je kunt je voorstellen dat de capaciteit van graasgebieden daardoor afneemt en het noodzakelijk wordt voor veehouders om naar nieuwe inkomstenbronnen te zoeken.’

Er zijn wel mogelijkheden volgens Haverkort, maar die moeten nog worden verkend en uitgetoet. ‘Denk aan toerisme. Of aan producten van de veehouderij zelf, die kunnen worden ‘opgevoerd’ door te variëren en nieuwe markten te zoeken voor bijvoorbeeld leer-, melk- en vleesproducten. Ook zijn er grondstoffen waar je voor de markt interessante eindproducten mee kan maken, zoals honing en bijenwas. Het opzetten van een programma voor alternatieve inkomsten is naar mijn mening hoognodig.’ ◀

Vragen en antwoorden

Regelmatig ontvangt Cordaid vragen van donateurs of van particuliere organisaties, zoals vermogensfondsen of stichtingen, die een donatie overwegen. Op deze pagina's vindt u een overzicht van de meest voorkomende vragen en de antwoorden daarop.

Ik maak mij zorgen over de hoge salarissen van directies van goede doelen. Hoe zit dat bij Cordaid?

De inkomens van de medewerkers en directie van Cordaid volgen de CAO Welzijn. Cordaid onderschrijft de code voor goed bestuur van goede doelen (code Wijffels). In deze code staat dat de beloning van directeuren van goede doelenorganisaties een combinatie moet zijn van idealisme en professionaliteit en dat het moet worden afgestemd op vergelijkbare functies bij de rijksoverheid. De algemeen directeur van Cordaid verdiende in 2008 € 8.096 bruto per maand. Dit valt ruim binnen de norm van code Wijffels.

Kan ik mijn giften in een notariële akte vastleggen?

Ja, dat kan. Als u uw steun laat vastleggen in een notariële akte, maakt u al uw giften aan de Cordaid-fondsen fiscaal aftrekbaar. Zo kunt u meer geven, zonder dat het u iets extra's kost. Met deze regelmatige bijdragen kan Cordaid haar projecten een duurzaam karakter geven. De meeste projecten hebben immers meer kans van slagen, wanneer financiële steun voor meer jaren is verzekerd.

Kiest u voor een notariële schenking, dan is uw gift volledig fiscaal aftrekbaar. Normaal gesproken is een gift aan een goed doel fiscaal aftrekbaar vanaf € 60,- per jaar, mits deze gift groter is dan 1 procent en maximaal 10 procent van uw verzamelinkomen. Een schenkingsakte heeft een minimale looptijd van vijf jaar en moet door een notaris worden opgemaakt.

Cordaid zorgt er graag voor dat uw schenkingsakte bij de huisnotaris passeert. Vanaf een schenking van € 100,- per jaar neemt Cordaid de notariskosten voor haar rekening. Natuurlijk kunt u de akte ook bij uw eigen notaris regelen; de kosten zijn dan echter wel voor uw rekening. Wilt u een schenkingsakte laten opstellen? Stuur dan een e-mail naar info@cordaid.nl of bel: 070 313 63 33.

Ik heb een eigen project. Kan Cordaid dat project ondersteunen?

U kunt een eigen ontwikkelingsproject laten ondersteunen als u andere mensen hiervoor enthousiast maakt en fondsen voor dat project werft. Met uw vereniging of stichting kunt u bij Cordaid terecht voor advies, kennis en financiële steun om uw project verder op weg te helpen. In 2008 heeft Cordaid een bijdrage geleverd aan 569 kleinschalige projecten van scholen, stichtingen, verenigingen, serviceclubs en missionarissen.

Bij de beoordeling van aanvragen hanteert Cordaid een aantal heldere criteria, een maximumbedrag en een lijst van landen waar Cordaid actief is. Belangrijk criterium is bijvoorbeeld dat projecten zich richten op armoedebestrijding en het voorkomen van sociale uitsluiting van kwetsbare groepen (in een ontwikkelingsland of in Nederland). Ook moeten de projecten zich richten op het verbreden van draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking en internationale solidariteit in Nederland.

Speciale aandacht heeft Cordaid voor initiatieven van migrantenorganisaties in Nederland, die zich inzetten voor mensen in het land van herkomst, en voor initiatieven uit de kerkelijke wereld.

Wilt u meer weten? Kijk dan op www.cordaid.nl/helpmee.

Ik zie soms dat een bedrijf een project van Cordaid heeft geadopteerd. Kan ik dat ook doen?

Vanaf € 2.500,- per jaar kan elk bedrijf, stichting of vermogensfonds een project adopteren. U kunt samen met uw personeel of uw klanten actie voeren voor bijvoorbeeld betere gezondheidszorg in Afrika. Uit ervaring blijkt dat samenwerking met Cordaid bijdraagt aan de trots van uw personeel, aan meer betrokken klanten en aan een positief imago van uw organisatie.

Wilt u meer weten over adoptieprojecten, stuur dan een e-mail naar bedrijven@cordaid.nl. Cordaid kijkt samen met u naar de mogelijkheden.

Waarom stuurt Cordaid 'bedelbrieven' aan bestaande donateurs? Wat kost dat en wat levert dat op?

Het liefst zou Cordaid vanzelf giften voor haar werk krijgen. Gelukkig zijn er veel mensen die geld geven, zonder dat Cordaid daarom vraagt. Helaas is deze steun onvoldoende. Om haar werk goed te kunnen doen, heeft Cordaid meer geld nodig. Het is daarom belangrijk en noodzakelijk te laten zien wat haar werk inhoudt. Daarbij houdt Cordaid uiteraard het kostenaspect goed in de gaten. Bovendien heeft Cordaid een CBF (Centraal Bureau Fondsenwerving)-keurmerk. Dat betekent onder meer dat er niet te veel geld mag worden uitgegeven aan het versturen van brieven. Cordaid mag voor het werven van fondsen maximaal 25 procent kosten maken om fondsen te werven. Op dit moment hebben Cordaid en haar fondsen een kostenpercentage van 13,2* procent.

* dit is op basis van de nieuwe richtlijn R1650

Opvallende samenwerkingen in 2008...

Mensenrechtenverdedigers in discussie over de invloed van antiterrorismemaatregelen op hun werk, tijdens de conferentie die georganiseerd was door Justitia et Pax en Cordaid.

... met Justitia et Pax

Cordaid en Justitia et Pax organiseerden samen in december 2008 een conferentie over vrouwelijke mensenrechtenverdedigers en maatregelen voor contra-terrorisme. Dit gebeurde in het kader van de 60-jarige viering van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Dertig vrouwenactivisten, werkzaam bij Justitia et Pax en Cordaid partners in zestien verschillende landen, namen aan deze bijeenkomst deel. Zij spraken 9 december 2008 met Kamerleden.

Mensenrechtenverdedigers krijgen steeds minder ruimte om hun werk te

doen, zo merken Cordaid en Justitia et Pax. Dit komt onder meer door maatregelen die terrorisme moeten tegengaan. Bijvoorbeeld door het reisverbod dat van kracht is in de landen waarin we werken. Cordaid en Justitia et Pax vroegen met deze bijeenkomst speciale aandacht voor vrouwelijke mensenrechtenverdedigers en de invloed van deze maatregelen op hun werk. Maar ook hoe de rol van deze vrouwen kan worden versterkt.

De vrouwen discussieerden tijdens de conferentie over het werk dat zij doen in landen of gebieden waar de democratische ruimte door langdurige conflicten of anti-terrorismemaatregelen

onder druk komt te staan.

Ze formuleerden aanbevelingen die het werk van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers voor vrede en democratisering kunnen bevorderen en beschermen. Eén aanbeveling was om een netwerk op te zetten van vrouwelijke parlementariërs in Nederland en de vrouwelijke mensenrechtenactivisten. Zo kunnen zij de parlementariërs rechtstreeks informeren en biedt het netwerk de mensenrechtenverdedigers extra bescherming. De aanbevelingen deelden ze met de internationale secretarissen van verschillende Nederlandse politieke partijen.

... met de Nationale Postcode Loterij

Cordaid Mensen in Nood ontvangt al sinds 1996 ieder jaar een bijdrage van 2,5 miljoen euro van de Nationale Postcode Loterij. In 2008 werd dit bedrag besteed aan noodhulp, preventie en wederopbouwprojecten voor miljoenen vluchtelingen en ontheemden wereldwijd. Daarnaast is in 2008 een extra bedrag van € 360.000,- ontvangen voor een grote klimaatcampagne die Cordaid in samenwerking met een aantal andere ontwikkelingsorganisaties (HIER 2) uitvoert. Cordaid Mensen in Nood besteedde het geld aan het opstarten van projecten in El Salvador en Honduras om de impact van natuurrampen te verminderen.

Sinds 2003 ontvangt ook Cordaid Memisa jaarlijks een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. In 2008 werd dit bedrag van € 500.000,- gebruikt om de gezondheidszorg voor mensen, met name moeders en kinderen, wereldwijd te verbeteren.

De Nationale Postcode Loterij verdeelt vijftig procent van elk verkocht lot over 62 goede doelen. Dit zijn doelen op het gebied van natuur en milieu, ontwikkelingssamenwerking, mensenrechten en maatschappij.

... met het Nationaal Comité 4 en 5 mei

Cordaid Mensen in Nood was als samenwerkingspartner van het Nationaal Comité 4 en 5 mei in 2008 opnieuw op de 13 bevrijdingsfestivals in Nederland aanwezig. Ongeveer 800.000 mensen bezochten deze bevrijdingsfestivals, een recordaantal bezoekers. Tijdens de festivals lieten Cordaid Mensen in Nood, Amnesty International, War Child en Vluchtelingenwerk Nederland ieder op zijn eigen manier en vanuit zijn eigen invalshoek zien dat vrijheid niet iets vanzelfsprekends is. In 2008 waren Van Velzen, Pete Philly & Perquisite en Ferry Corsten de ambassadeurs van de vrijheid. Deze artiesten riepen tijdens hun optredens het publiek op om 5 minuten van

hun tijd te gebruiken om na te denken over wat vrijheid betekent.

Bij de stand van Cordaid Mensen in Nood op het Plein van de Vrijheid werd de inhoudelijke boodschap 'Vrijheid is wederopbouw' verder uitgewerkt. De bezoekers konden aangeven wat zij belangrijk vonden bij de wederopbouw van een land dat na een ramp of oorlog is verwoest.

... in het onderwijs

Cordaid wil door educatie het draagvlak vergroten onder jongeren vóór en actieve betrokkenheid bij ontwikkelingsamenwerking en Cordaid. In het basisonderwijs hebben 438.000 jongeren op 1.250 scholen met materiaal van Cordaid gewerkt. Daarnaast werd samengewerkt met *Day for Change* voor voorlichting en fondsenwerving rond het thema microkrediet.

In het voortgezet onderwijs bereikte Cordaid 113.400 scholieren van 580 scholen. Dit gebeurde via het vernieuwde digitale onderwijsdossier *Buzz the World* en de educatiefilms van De GEO.

2008 was het tweede jaar van samenwerking met de stichting Carmelcollege, die twaalf instellingen voor bijzonder voortgezet onderwijs omvat. De activiteiten bestonden onder meer uit een bezoek van 22 leerlingen aan een Cordaid-partner in de Filippijnen. Na terugkeer in Nederland gaven de leerlingen presentaties. Ook hielden ze een sponsorloop die 31.000 euro voor Cordaid opleverde.

Cordaid werkte in 2008 voor het eerst met de stichting NUOVO (voor openbaar voortgezet onderwijs) samen. Het gaat hier om een driejarige samenwerking met drie scholen.

Jaarrekening 2008

Algemeen

Het financiële jaar 2008 werd enerzijds gekenmerkt door een stabilisatie en verdere invulling van het beleid zoals vastgelegd in het Strategieplan 2007-2010, anderzijds door investeringen in de organisatie en de systemen. Zo werd de sector Marketing & Communicatie aangepast, is een nieuw programmabeheersysteem aangeschaft, en is geïnvesteerd in een beter beheer van de financiële middelen en geldstromen op het gebied van de Leningenportefeuille en de Veldkantoren. Verder is veel energie gestoken in het op orde krijgen en afsluiten van oude bestanden en projectdossiers. En tenslotte is een start gemaakt met de beleidsvorming voor de volgende periode. Door al deze investeringen, in tijd en geld, zijn de uitvoeringskosten van de organisatie hoger uitgekomen dan groot.

Ten aanzien van de kredietcrisis heeft Cordaid kunnen constateren dat het haar middelen op een verstandige en solide wijze heeft ondergebracht bij de Rabobank en haar dochter Schrettlén (vermogensbeheer), en dat de effecten van de crisis vooralsnog niet zichtbaar zijn in de particuliere inkomsten.

Inkomsten

De totale inkomsten in het verslagjaar zijn € 171,4 miljoen. Dit is ca € 7 miljoen lager dan in 2007.

De inkomsten uit de eigen fondsenwerving zijn met € 38,4 miljoen hoger uitgekomen dan verwacht. Negatieve effecten van de kredietcrisis bleven vooralsnog uit. Met name de inkomsten uit nalatenschappen vielen boven verwachting mee. Het ligt voor de hand dat de nalatenschappen, die soms in aandelenpakketten en onroerend goed belegd zijn, een negatief effect van de crisis zullen ondervinden. Ook het dalende consumentenvertrouwen zal een effect hebben op het geefgedrag. Belangrijk speerpunt om het hoofd te bieden aan deze situatie is investeren in vaste donateurs. Aan het behoud van deze donateurs zal dan ook in 2009 veel aandacht gegeven worden.

Verder werd 2008 (gelukkig) gekenmerkt door het achterwege blijven van 'grote' rampen, met daaraan gekoppelde nationale wervingsacties. Dit heeft uiteraard tot gevolg dat de inkomsten uit gezamenlijke acties en acties van derden relatief laag zijn.

Er is in 2008 één Aktie van de Samenwerkende Hulporganisaties

gehouden (Myanmar), waarvan de opbrengst voor Cordaid € 0,7 miljoen is. Van de stichting Stop Aids Now! is in 2008 € 0,8 miljoen ontvangen.

De inkomsten uit de Nationale Postcode Loterij zijn € 3,4 miljoen. De totale inkomsten van overheden komen met € 125,0 miljoen in dit jaar € 4,8 miljoen lager uit dan in 2007, en zijn gelijk aan de begroting. Het overgrote deel hiervan (meer dan 90%) komt uit het programma van de Nederlandse Overheid inzake het medefinancieringsstelsel (MFS): € 116,1 miljoen.

Bestedingen

Deze zijn € 6,6 miljoen lager dan in 2007, als gevolg van lagere bestedingen aan projecten in het zuiden voor per saldo € 7,3 miljoen, met name op het gebied van Noodhulp en Wederopbouw (in 2007 waren er nog hoge bestedingen als gevolg van de tsunami in Zuidoost Azië en de aardbeving in Pakistan), en hogere bestedingen aan projecten in Nederland: + € 1,7 miljoen.

Kosten

Conform de nieuwe verantwoordingsrichtlijnen, wordt naast de uitvoeringskosten van programma's, onderscheid gemaakt in wervingskosten en kosten van 'beheer & administratie'.

De kosten van eigen fondsenwerving zijn ten opzichte van 2007 gedaald met bijna € 0,3 miljoen, dit komt o.a. door een daling van de directe wervingskosten (zoals drukwerk) met € 0,5 miljoen. De kosten van beheer & administratie zijn ca. € 1,0 miljoen lager dan in 2007 door lagere kosten bij de stafafdelingen van Cordaid. De uitvoeringskosten van programma's (in onderstaande Staat van baten en lasten onderdeel van de categorie 'Besteding aan doelstelling') zijn ca. € 1,0 miljoen hoger door een gemiddeld hogere bezetting, met name gericht op versterking van het beheer van de Leningen & Garantieportefeuille en het opzetten van een control-unit met betrekking tot de veldkantoren.

Met de invoering van de nieuwe verantwoordingsrichtlijn zijn ook de kostenratio's gewijzigd:

- Percentage eigen fondsenwerving: 13,2%
- Beheer & Administratie: 1,5%

Met de nieuwe wijze van presenteren zijn de uitvoeringskosten in verband met de besteding aan de doelstelling niet meer separaat

zichtbaar. Cordaid houdt deze uiteraard nog wel bij; het percentage uitvoeringskosten bedroeg in 2008 7,6%. In 2009 streeft Cordaid naar een stabilisatie dan wel verlaging van deze kosten. Daarentegen zullen de fondsenwervende kosten in 2009 hoger zijn, waarbij rekening is gehouden met ontwikkelingen in de markt (concurrentie, druk op de inkomsten door kredietcrisis, benodigde investeringen om donateurs vast te houden respectievelijk te werven). De Bestedingsratio (verhouding tussen totale lasten en inkomsten) bedraagt 102,0%.

Resultaat

Het verschil tussen baten en lasten is € 4,3 miljoen negatief. Dit wordt veroorzaakt door het treffen van een voorziening voor oninbare projectdebiteuren en door hogere uitvoeringskosten van de programma's. Het negatieve resultaat wordt ten laste gebracht van het eigen vermogen.

Vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en fondsen. Met de continuïteitsreserve wordt beoogd een buffer te reserveren van voldoende omvang om, bij het onverhoopt wegvallen van een of meer belangrijke financieringsbronnen en met inachtneming van bestaande juridische en morele verplichtingen, lopende programma's op een correcte manier te kunnen voltooien, inclusief de daarvoor benodigde inzet van eigen personeel. Op basis van scenarioberekeningen die afgestemd zijn met de accountant en de

De rol van vrouwen in ontwikkelingslanden is economisch en maatschappelijk vaak achtergesteld bij die van mannen. Cordaid wil actief bijdragen aan microfinanciering die bewust bijdraagt aan de versterking van de positie van vrouwen. Zodat ze meer bewegingsruimte en respect krijgen, financieel onafhankelijker worden en meer invloed hebben op besluitvorming binnen sociale en familieverbanden.

Raad van Toezicht is bepaald dat een reserve van 57% van de loonsom toereikend zou moeten zijn. De aldus berekende continuïteitsreserve bedraagt € 9,4 miljoen. Hiermee zit Cordaid ruim binnen de daarvoor geldende normen ('Herkströter-norm').

De fondsen bestaan uit bestemmingsfondsen mét en zonder beperkte doelstelling. Tot de eerste categorie behoren de projectfondsen met een duidelijk vooraf bestemd doel, zoals de opbrengsten in het kader van specifieke SHO-acties, en tot de laatste categorie behoren de overlopende saldi op de eigen fondsen, die een lichte mate van bestemming hebben (meestal gekoppeld aan programmadoelstellingen). De bestemmingsfondsen mét beperkte doelstelling zijn gestegen met € 0,8 miljoen, met name door aanvulling van het negatieve saldo uit 2007. De bestemmingsfondsen zonder beperkte doelstelling zijn gedaald met € 6,2 miljoen, o.a. door een te hoge uitputting van de fondsen Mensen in Nood en Kinderstem, en het vormen van een voorziening voor oninbare projectdebiteuren à € 4,9 miljoen.

Balans (na voorgestelde saldobestemming)

x € 1.000	31 december 2008	31 december 2007
Activa		
Materiële vaste activa:		
- Bedrijfsmiddelen	1.238	661
Financiële vaste activa:		
- Verstrekt in het kader van de doelstelling	39.638	33.496
- Beleggingen	26.270	24.852
Vorraden:		
- Bedrijfsvoorraden	0	0
Vorderingen	81.406	104.646
Liquide middelen	130.889	125.071
Totaal activa	279.442	288.726
Passiva		
Reserves		
- continuïteitsreserve	9.383	9.194
- bestemmingsreserve	400	700
- overige reserves	1.239	661
	11.022	10.555
Fondsen		
- bestemmingsfondsen beperkte doelstelling	158	-653
- bestemmingsfondsen zonder beperkte doelstelling	5.197	11.451
	5.355	10.798
Fonds leningen en garanties	72.988	67.221
Voorzieningen	362	170
Schulden		
- op lange termijn	87.212	91.387
- op korte termijn	102.502	108.595
	189.714	199.982
Totaal passiva	279.442	288.726

Staat van baten en lasten

	Werkelijk 2008	Begroting 2008	Werkelijk 2007
Baten:			
- Baten uit eigen fondsenwerving	38.402	36.981	38.082
- Baten uit gezamenlijke acties	1.609	4.000	1.690
- Baten uit acties van derden	3.022	8.000	6.526
- Subsidies van overheden	125.030	125.048	129.862
- Baten uit beleggingen	3.372	1.000	2.184
Som der baten	171.436	175.029	178.344
Lasten:			
Besteed aan doelstellingen			
- Voorlichting/bewustmaking	5.558	5.156	5.738
- Resultaat uit financiële vaste activa	353	0	2.828
- Lobby	2.395	2.000	2.137
- Hulpverlening overige bestedingen	1.182	1.243	824
- Hulpverlening Zeggenschap	38.799	38.792	39.074
- Hulpverlening Noodhulp & Wederopbouw	47.951	51.452	57.214
- Hulpverlening Gezondheid & Welzijn	36.906	35.642	30.823
- Hulpverlening Ondernemen	24.686	21.681	27.468
- Cordaid Nederland	9.566	8.696	7.876
	167.395	164.662	173.982
Werving Baten			
- Kosten eigen fondsenwerving	5.060	5.220	5.392
- Kosten verkrijging subsidies overheden	514	382	324
- Kosten van beleggingen	30	0	32
	5.604	5.602	5.748
Beheer en administratie			
- Kosten Beheer en administratie	2.707	2.877	3.675
Som der lasten	175.705	173.141	183.405
Resultaat	-4.270	1.888	-5.061
PM: herinzet middelen Leningen & Garanties	7.724	9.500	8.393
- Ratio Bestedingen	102,4%	106,3%	102,5%
- Ratio Wervingskosten	3,3%	3,2%	3,2%
- Ratio B&A	1,54%	1,66%	2,00%

Cordaid

GELOVEN DAT HET KAN

Cordaid is een Nederlandse ontwikkelingsorganisatie die zich met hart en ziel inzet voor de strijd tegen onrecht en armoede.

Help u mee? Kijk op www.cordaid.nl

CBF
WELFARE
VOER DE DOELLEN

